

DACIA

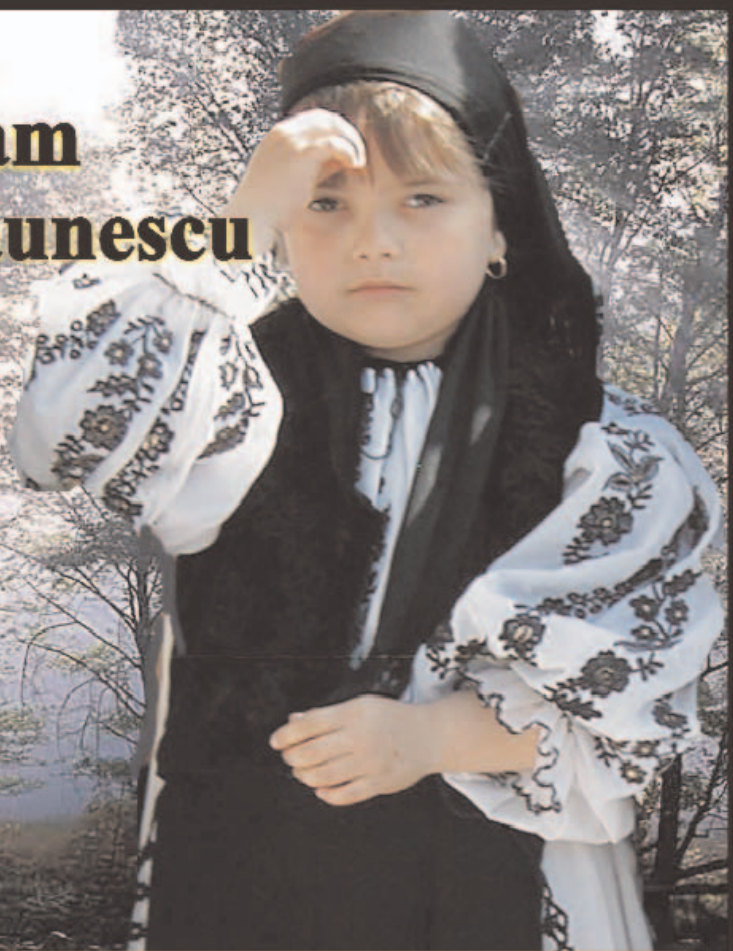
magazin

Director fondator: Dr. Napoleon Săvescu

Nr. 11 - aprilie 2004

În memoriam Valentin Păunescu

Pentru lichidarea unui popor se începe prin a-i altera, a-i șterge memoria: îi distrugi cărțile, cultura, religia, istoria și apoi vine altcineva îi va scrie alte cărți îi va da altă religie, altă cultură îi va inventa o altă istorie (de origine latină ori slavică după momentul politic). Între timp poporul începe să uite ceea ce este sau ceea ce a fost, iar cei din jur vor uita și mai repede: limba nu va mai fi decât un simplu element de folclor care, mai devreme sau mai târziu, va muri de moarte naturală. Noile forme istorice vor aduce elemente și simboluri noi de adorație care le vor îndepărta pe cele vechi. Din vechiul start spiritual vor rămâne undeva la un etaj inferior al cunoașterii, numai câteva cuvinte, expresii, tradiții, impresii, fragmente, nume de localități, munți și ape, fără un înțeles aparent. Formele vechi care cândva, au ocupat valența transcendentului vor fi deplasate de formele noi care vor dicta componența și funcțiile «noului popor» așa cum s-a întâmplat cu noi.

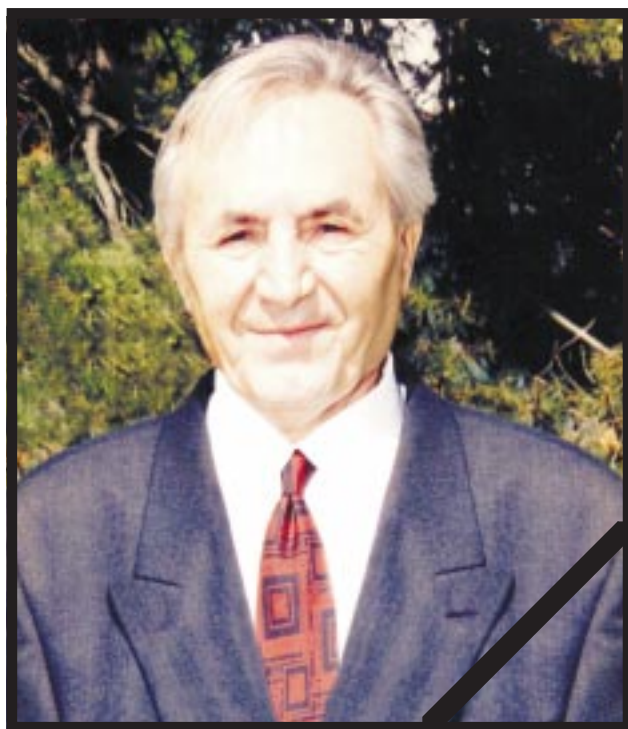
Dr. NAPOLEON SĂVESCU

IN MEMORIAM

VALENTIN PĂUNESCU

Începând de joi, 1 aprilie 2004, comunitatea jurnaliștilor români estecu unul dintre cei mai de seamă membri ai săi mai săracă, iar noi toți, cei de la „Dacia Revival International Society“, avem un Mare Prieten mai puțin. Ilustrul om de presă, jurnalistul împătimit care a parcurs într-o carieră de aproape o jumătate de secol toate treptele acestui gen literar – de la reporter și corepondent în țară și în străinătate până la redactor, editor și director general de cotidian – omul de o rară noblețe sufletească, VALENTIN PĂUNESCU, directorul general al „Curierului Național“, s-a stins din viață după o lungă și nemeritată suferință, răpus de o boală necruțătoare. Născut la 21 august 1933 pe melegurile Gorjului, în comuna Valea cu Apă, a absolvit în 1955 Facultatea de Litere și Filosofie a Universității

București, dedicându-se până în ultimele clipe de viață unei lungi și prestigioase cariere jurnalistice la importante publicații din țară și străinătate ale vremii: „Steagul Roșu“, „Sportul“, „Libertatea“, „Scânteia“, „Adevărul“, „Sport Zurich“, „Nep Sport“, „Naroden Sport“, „Curierul Național“. A fost membru executiv al Federației Internaționale a Editorilor de Ziare, membru fondator al Congresului mondial al directorilor de ziare, membru de onoare al Societății Interamericane a Presei și al Clubului „Primera Plana“ din Mexic. A fost decorat cu una dintre cele mai mari distincții braziliene, „Ordinul Rio Branco“. Nu în ultimul rând, a fost și un constant susținător și sponsor al acțiunilor din România ale Societății „Renașterea Daciei“, ale cărei Congrese de Dacologie și-au găsit ecoul în paginile ziarului său, „Cu-

rierul Național“. Cu o largă deschidere și cu convingere, ziarul al cărui păstor priceput a fost Valentin Păunescu s-a dovedit a fi de-a lungul anilor o gazdă ireproșabilă a tot ceea ce au însemnat cele patru congrese de dacologie.

Pentru toate aceste

merite excepționale, păstrăm o luminoasă amintire personalității sale și deplângem împreună cu familia îndoliată dispariția sa ireparabilă.

Dumnezeu să-l odihnească în rândul celor dreți!

„Dacia Revival International Society“

S u m a r

Noi nu suntem urmașii romei – Semnele ancestrale din spațiul Carpato-Danubian păstrate de-a lungul timpului în tradiția populară stau mărturie continuității autohtone.

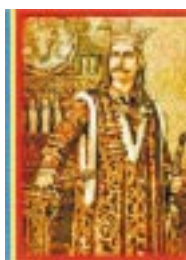
Dr. Napoleon Săvescu

Pagina: 2

Ștefan cel Mare în viziunea lui Eminescu – Anul Ștefan cel Mare debutează în DACIA MAGAZIN cu o radiografie a puternicei impresii lăsate de marele voievod Luceafărului românesc.

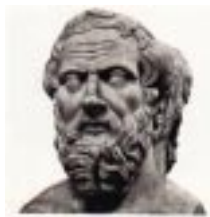
Prof. Maria Cârlescu

Pagina: 11

Spiritualitate geto-dacică în izvoarele antichității - O privire retrospectivă a principalelor mărturii scrise în antichitate referitoare la ceea ce a însemnat cu adevărat spiritualitatea autohtonă.

Dr. Adriana Pescaru

Pagina: 15

Sfinții Ioan Casian și Dionisie cel mic - Două nume de referință ale spiritualității românești din ținuturile dacoromânești cu adânci implicații în răspândirea și consolidarea creștinismului european.

Dr. Eugen Moraru

Pagina: 25

Istoria neștiută a românilor

NOI NU SUNTEM URMAȘII ROMEI

14. SIMBOLISTICA LA PELASGI

 Cercul simplu pe care-l găsim și azi sculptat pe poarta de la intrarea ogrăzii țaranului român ori pe sub cornișele caselor, desenat și multiplicat... ce o fi însemnând? Ce însemnătate avea el acum cinci, șase milenii?

Cercul, în general, simbolizează unitatea divină, de unde totul pornește și se reîntoarce. Este universul fără limite, este energia emanată de zeul suprem, Gebeleizis; circumferința lui este uneori interpretată ca liniștea mentală a ființei umane. Când fața discului este albă, fundul negru ar reprezenta marea respirație, mișcarea continuă a Universului în sens nelimitat.

 Cercul cu un punct în mijloc - în credința arienilor din Rig-Veda - reprezintă prima diferențiere a manifestărilor periodice și eterne în natură, asexuale și... infinite.

Așa îl considerau strămoșii noștri acum mai bine de cinci milenii.

Ce ușor le-a fost „filozofilor“ greci ai antichității să „transfere“ această cultură și s-o traducă în... grecește! Cercul cu punctul în mijloc mai reprezintă în cultura arienilor și spațiul potențial în contact cu spațiul abstract.

Tot el înseamnă și redeșteptarea naturii, trezirea Universului, fiind un semn universal pe care-l găsim și în KABALA.

 Cercul în care punctul central se transformă extinzându-se într-un diametru simbolizează, se pare, DIVINA IMACULATA, MAMA NATURA.

Este considerat uneori ca o umbră, o aluzie la procreație.

 Când linia este verticală, cercul simbolizează separarea sexelor (a se vedea această semnificație în lucrările lui Brâncuși).

 Lucrurile încep să se complice când punctul central se extinde în patru puncte cardinale dând naștere la așa-numita și controversata CRUCE A LUMII - MUNDANE CROSS.

Ea simbolizează purul panteism, doctrina care consideră Zeul Suprem nimic altceva decât forțele și legile Universului acestuia, fiind mai mult o „credință“ ateistă. Avem oare de a face aici cu o simbolistică veche de milenii? Nici nu ne vine a crede! Și azi bunicile noastre la țară desenează acest simbol pe colaci și cozonaci, având însă un înțeles schimbat; la creștinii mistici el este simbolul „unirii dintre spini și cruce“, coroana din spini de trandafiri uscați pusă pe capul Domnului Iisus Hristos: „The Union of the Rose and Cross“ ori „Rosi Cruciați“ („Rose Cross“).

 Când cercul dispare, simbolul își schimbă și el sensul; unii, tilutenii, consideră acest tip de cerc un simbol al apariției celei de-a patra rase... Dar crucea, necircumscrișă, devine uneori simbol „phallic“. Târziu în istorie când va apărea creștinismul, ea va deveni un simbol reprezentativ al acestuia.

 Dar, surpriză, punctul central uneori se răspândește numai în trei

puncte cardinale, întruchipând astfel litera „TAU“. Când Biblia ne povestește de Noe și de potop uneori ne vine greu să credem că se va descoperi aceeași istorie la Caldeeni, de această dată cu câteva sute de ani înaintea iudaismului, avându-l ca erou pe XISUTHRUS... Dar iată că și ei, caldeenii, au luat această poveste de la arieni; în alegoria lui Vaiva Swata Manu se vorbește despre potop și de aventurile eroului principal. Cum să nu-i credem acum pe fenicieni, care-i acuzau pe caldeeni, pe egipteni și pe israeliți că-și construiau cultura pe cea a misterioșilor pelasgi?

 Când TAU coboară ajungând tangent la polul sudic al cercului regăsim Emblema Vieții, cum de altfel o vom găsi mai târziu la vechii egipteni.

 Crucea Lumii, Mundane Cross, coborând parțial în afara cercului o va simboliza pe Venus (Isis) la vechii greci.

 Ciocanul lui Thor sau Crucea Jaina sau, simplu, Zvastica într-un cerc ne dă ceea ce se numește Crucea Hermetica. Când este separată de cerc are și un înțeles „phallic“: ea reprezintă cea mai filozofică știință a simbolurilor, fiind cea mai complexă formă a muncii de creație și evoluție, a renașterii, fiind ascunsă în religiile oricărei vechi civilizații.

La caldeeni în *Cartea Numerelor* cât și în *Cartea Misterelor Ascunse* se vorbește despre ciocanul lui Thor ca despre o armă magică folosită de pitici în lupta împotriva giganților ori

împotriva forțelor titanice precosmice ale naturii. Ciocanul Creației, cu cele patru brațe îndoite în unghiuri drepte, sugerează mișcarea continuă, revoluția Cosmosului invizibil și a forțelor lui; cele două linii din mijloc reprezintă spiritul și materia, în timp ce brațele îndoite (unul în sus -reprezentând Cosmosul, iar altul în jos - Pământul) sunt legate între ele prin spirit și materie. Semnul zvasticii, născut în concepția mistică a arienilor timpurii (pelasgilor), după Blavatsky, și considerat de ei ca semn al Eternității, îl găsim pe capul lui Ananta, este Alpha și Omega al forțelor creative ale Universului, de la forța pură spirituală la cea materială, este cheia ciclului Științific, Divin și Uman. Semnul va fi reluat și de Marii Maeștri ai Lojilor Masonice.

Când Schliemann, săpând în ruinele vechii Troia, a scos la lumină obiecte cu ornamente ciudate și „fără sens“, el de fapt scotea la lumină, reînviind tradiția pelasgică carpato-dunăreană a celor mai vechi arieni, simboluri vechi de peste 50 de secole, despre care și Nicolae Densușianu amintește în 1884 în a sa *Dacia Preistorică*. În legătură cu semnul zvasticii, Densușianu vorbește despre Pasărea Phoenix care venea din nordul Egiptului să moară în Munții Cernei, pentru a renaște din propria-i cenușă. Ea purta în cioc acest semn al vieții veșnice și al eternității. Cea mai veche zvastică a fost găsită la noi acasă, la sud de Dunăre (6000 î.d.H.) și a fost prezentată la Conferința de Tracologie, 15 - 17 Mai, 1998, Bulgaria.

Întretăierea triunghiului este un semn sacru care în preistorie simboliza pe al 7-

lea Constructor al „Universului de mai jos“, al „Universului fizic“.

El îi reprezintă pe cei șapte constructori ai lumii avându-l în centru pe conducătorul lor, pe Daksha, reprezentând și cele 7 perioade ale creației. Și nu ne miră când autorul lui Qabbalah remarcă, cu sute de ani înaintea creștinismului, că lumea era dominată de religia NOASTRĂ, RELIGIA ÎNTELEPCIUNII, religie pe care ei, vedicii, carpato-dunărenii, au purtat-o prin Asia Centrală, Persia, India și Mesopotamia, de la Ur și Haran până în Palestina.

Fiii ALESI ai marelui zeu DAKSHA, dacii carpato-dunăreni, și-au revărsat cultura nu numai asupra Egiptului, dar și a Chinei și în special a Indiei. Când cu multe mii de ani mai târziu se năștea creștinismul, el, Iisus Hristos, în cei 17 ani ai dispariției lui, nu a făcut altceva decât să călătorească pe urmele noastre, ale vedicilor, și ca un bun elev să învețe această religie a înțelepciunii, și ca un adevărat vedic, născut de două ori, să se întoarcă și să o propovăduiască.

Unul dintre cele mai vechi simboluri este cel ce era tatuat pe capul marelui zeu al creației, al genezei lumii, al celui ce și-a așezat pe primii 10.000 de fii - „pe poporul ales“- pe cele mai frumoase plaiuri ale lumii. Acest semn se găsește pe capul zeului „DACIA“ (DAKSHA) - fiind și un simbol al apei, al potopului și al materiei. Îl găsim și astăzi pe tot cuprinsul vechii Dacii - țara pe care el, marele zeu al genezei lumii, a iubit-o așa de mult -, „Țara Zeilor“.

Dar nu numai la noi, ci și peste tot în lume, îl vom găsi mai târziu, ca în vechiul alfabet hieroglific egiptean, având înțeles de apă. El

apare persistent pe portalurile caselor țaranilor daci, ori pe covoare, ori pe fote și țesături, arătând că respectivii sunt aleșii fii ai lui DAKSHA, ai lui Dacia - pe care chiar dacă aparent ei l-au uitat, el încă continuă să-i protejeze pe ei, pe noi, fiii lui iubiți, primii fii ai genezei lumii.

Spirala dacică este poate cel mai caracteristic, dar și cel mai ermetic simbol al poporului nostru:

- simplă, dublă și în special triplă, ea probabil reprezintă viața veșnică ce ne-a hărăzit-o el, DAKSHA, zeul suprem și zămislitor - creator al poporului DAC. Este semnul nemuririi nației noastre, al răspândirii noastre în spirală, spre infinit, fără a ne uita niciodată originea dacă, este semn al poporului ales de el, DAKSHA, zeu al genezei care să-l reprezinte aici pe pământ, este semnul nemuririi fiilor lui; spirala are și sens de blestem, pentru cei ce-și uită limba, neamul.

Pentagrama magică, dacică, după Pr. Dumitru Bălașa, face parte din tezaurul de cultură dacică fiind identificată în Peștera de la Chindia, din jud. Mehedinți, de Vasile Boroneanț, fiind prezentată și în revista *Arhitectura*, de Silvia Păun, ca un însemn dacic vechi cu mii de ani înainte de Pitagora; acesta o va studia mai târziu împreună cu alți ucenici greci în universitatea zalmoxiană, ducând acest semn până în Atena și făcându-l cunoscut sub numele de „Diagrama lui Pitagora“. Această pentagramă magică, găsită și pe o cărămidă la biserica fostei mănăstiri Stănești de lângă Drăgășani, este numită de arhitectul Andrei Pănoiu „semn de mare meșter“. Pentagrama, după

credința daco-geților era așezată în fața templului zalmoxian pentru a împiedica intrarea strigoiului sau a oricărui duh malefic. Ea se va transforma în decursul timpului într-un simbol esoteric, cel a lui Kali Yugo, steaua în cinci puncte inversată; este un semn magic de folosire a puterii primită de la un spirit rău, în bine. Când cele două picioare de sus sunt îndreptate spre rai - este și un semn ocult folosit de multe ori în ceremonii magice.

Majoritatea simbolurilor descrise aici sunt întâlnite astăzi peste tot în România, sculptate pe porțile caselor, așezate cuminiți și tăcute sub cornișele caselor, pe vase și pe covoare, înțelesul lor fiindu-ne de cele mai multe ori necunoscut.

Vor rămâne ele în continuare niște taine?... Sau noi le vom căuta și interpreta acum?! Ele nu trebuie să rămână „floricelile ornamentale“, câtă vreme sunt simboluri ale culturii noastre spirituale de peste 50 de secole. Să le căutăm... Să le înțelegem... Să le respectăm...

15. Blestemul

„Păsării Phoenix“

(Tezaurul de la Pietroasa)

Undeva, departe, în inima Europei Centrale, tocmai prin ținuturile unde legendele spun că „Baba Dochia“ (Mama Mare, Cybele ori Doamna Neaga, cum îi mai zic localnicii) obișnuia a călări pe un leu feroce, avându-l la dreapta ei pe falnicul Caloian (Attis, fiul lui Calaus), exact în zona unde Arcul Carpatin tinde a se recurba către miazănoapte, se înalță mândru și enigmatic Muntele Istrița (din județul Buzău), în timp ce pe un mic platou aflat la poalele sale, un ochi atent va descoperi comuna Pietroasele.

Din vremuri străvechi această poziție a Muntelui Istrița, prezentând evident avantaj strategic, avea să fie folosită drept punct de observație de către întreaga populație carpatodunăreană (fie ea vedica, pelasgică, tracică sau dacică, în speță înaintașii aceleiași națiuni, ai poporului botezat „Român“ în „modernitate“). Reputatul istoric și cercetător în sfera timpurie a devenirii neamului nostru, profesorul Nicolae Densușianu, arată, printre altele, că prin anul 1847 încă se mai putea zări pe cel mai înalt și semeț pisc al amintitului masiv muntos un soi de val circular având diametrul de 6,32 m și care purta straniul nume „Șura de Aur“.

Totodată, o altă stâncă aflată pe același munte prezintă simbolica formă a unui armăsar, făcându-i pe localnici a denumi locul „Piscul Calului Alb“. Fie sculptată de mâini omențești ori rezultat al eroziunilor naturale, stâncă respectivă este considerată de prof. Densușianu drept un monument votiv consacrat vechii Divinități supreme Solare, Uraniene. În fapt, cercetând mitologia antică daco-românească, este vorba aici despre o nouă dovadă a cultului zeului solar trac, Gebeleizis, sau poate al vreunei și mai vechi divinități vedice. În plus, alte două stânci prezente pe Muntele Istrița, înfruntând veacurile, poartă denumirea de „Piatra Șoimului“, și nu departe de acestea se înalță, semeț, piscul botezat „Cuibul Corbului“, din care țâșnește apa limpede precum cleștarul a unui izvor zis „Fântâna Vulturului“. Apele sale se adună într-o imediată apropiere formând, la rândul lor, „Lacul Vulturului“.

După cum se vede, nici unul din reперele acestor locuri „bântuite“ de

legendă nu poartă vreo banală denumire de... găină, pui sau cloșcă (deși îndepărtatul Maramureș, din nordul Transilvaniei, se mândrește cu-al său Munte Găina, locul unde se desfășoară, anual, „Sâmbra Oilor“, populara sărbătoare a ciobanilor din regiune).

Și totuși aici, în anul de grație 1837, doi țărani din comuna Pietroasele, Ion Lemnaru și socrul acestuia, Stan Avram, aveau a face o descoperire senzațională și totodată de un interes arheologic primordial. Lucrând pe coasta amintitului Munte Istrița, spre a extrage pietrele necesare construcției unui pod, aceștia descoperă, sub un bolovan aflat la mică adâncime, o impresionantă colecție de podoabe din aur, însumând nu mai puțin de 22 de obiecte, vase și ornamente. Firi simple, „pragmatice“, țărani s-au grăbit să ascundă însă tezaurul ivit la lumină din negurile istoriei noastre pentru a plănui ulterioara și pripita sa comercializare, pe un preț „de nimic“, unui albanez numit Anastase Verussi. Negustorul respectiv se va dovedi și mai „inventiv“ decât descoperitorii comorii, apucându-se să spargă o mare parte din neprețuitele obiecte cu dalta și ciocanul, sperând întru evitarea hoțescă, în acest fel, a intrării tezaurului sub jurisdicția legilor specifice ale țării.

Și-a trebuit să mai treacă, astfel, un an întreg până când, în 1838, guvernul Țării Românești să capete ceva informații despre existența acestei comori (la propriu și la figurat) și să încerce a salva ceea ce mai putea fi salvat. Ca urmare, pe la sfârșitul anului 1842 sunt depuse la Muzeul Național din București un număr de 12 piese aparținând tezaurului de la Pietroasa,

urmând a fi ulterior cunoscute sub numele impropriu de *Cloșca cu puii de aur*.

În realitate, antichitatea nu a produs nici o valoare artistică (statuie, tablou, bijuterie etc.) care să nu reprezinte, în același timp, și un simbol metafizic, iar dacă unele voci autorizate consideră azi că păsările de aur ar reprezenta, în fapt, simboluri ale vechilor divinități tracice ori geto-dacice (cărora li se mai spunea și „Bukolion“, sau „Vukalan“), poate că nu se înșală defel. Comoara despre care vorbim a fost găsită în vecinătatea aceluia ansamblu natural ce include „Piatra șoimului“, „Cuibul Corbului“, „Fântâna“ și „Lacul Vulturului“. Se naște întrebarea: de unde, oare, se va fi născut ideea acordării denumirii de „Cloșcă“?!

Aplecându-ne asupra străvechilor legende și tradiții, vom constata că suprema și totodată cea mai nobilă și fenomenală zburătoare menționată în cadrul acestora a fost așa-numita „Pasăre Phoenix“. Conform teologiei antice, aceasta ar fi fost un unicat pe întregul mapamond (cu alte cuvinte singura „Semper Avis“). Ea constituia o zeităte solară consacrată astrului zilei, care trăia perpetuu în cicluri vitale estimate, după unii, la 700 de ani, iar după alții la „doar“ 509. Periodic, la apropierea sfârșitului unui ciclu al lungii sale vieți, aceasta își construia un fel de cuib din ramuri alese și plante frumos mirositoare, în care își încheia astfel existența. Ulterior, „cuibul“ se metamorfoza într-un ou, simbol al Genezei primordiale, conținând cenușa Păsării Phoenix, din care aceasta avea a renaște de-a pururi.

Dar să comparăm acum descrierile „Păsării“ în viziunea

anticilor cu aspectul așa-numitei „Cloști“ din Tezaurul de la Pietroasa. Vom începe cu rândurile ce i le-a dedicat celebrul istoric grec Herodot: „Este o pasăre cu unele pene de culoare aurie și altele roșii, iar după formă și mărime asemănătoare cu acvila. Ea pleacă din Arabia, transportând în gheare un ou din smirnă, pentru a se duce în Templul Soarelui și a renaște“. După Pliniu cel Bătrân, „...cea mai nobilă pasăre o reprezintă Phoenixul originar din Arabia, având mărimea unei acvile și gâtul ca aurul, parte a corpului roșie, iar coada albastră, însă și aceasta întrețesută cu pene roșii. Phoenixul își transportă cuibul din Arabia tocmai până în apropiere de Panchea, în orașul Soarelui“.

Și, conform cercetărilor geografului Mela, „Panchea“ se afla tocmai în apropierea Munților Ceraunici, adică Munții „Cernei“ de astăzi. Textele marelui poet roman exilat Ovidiu considerau că Phoenixul ar fi viețuit pe o colină aparținând celor mai frumoase meleaguri ale Elizeului, de fapt una și aceeași regiune geografică a timpurilor preistorice cu Valea Jaleșului din România modernă, care începe din sus de Arcani. Ar rezulta, așadar, că cea mai faimoasă înaripată a religiei pre-creștine poate fi localizată concret într-o legendară regiune a emisferei nordice, aflată sub orizontul cel pur și senin al Istrului (fluviu numit ulterior „Dunăre“), din apropierea susnumiților Munți Ceraunici.

Iată, prin comparație, cum se prezintă „Cloșca“ noastră de la Pietroasa: fibula reprezintă imaginea unei păsări sacre, cam de mărimea unui șoim; întreaga suprafață a acestei zburătoare, modelată în aur masiv, fusese inițial decorată cu

felurite pietre prețioase ori semiprețioase roșii, verzi, albastre și galbene. Deasupra, în creștet, „Cloșca“ prezenta un imens granat roșu, tot din pietre roșii fiindu-i și ochii, în timp ce coada i se termina în nenumărate lăntișoare suspendate, din aurul cel mai fin.

Scriitorul român Alexandru Odobescu, cel care avea a-și însuma anii dedicați studierii pasionate a respectivului tezaur într-o monumentală lucrare publicată la Paris, *Le Trésor de Petrosa*, „uită“ însă a o mai numi „Cloșca“ pentru a se referi, în schimb, la „gâtul Vulturului“, care îi apărea încadrat cu granate având forma unor inimioare cu vârful în jos (în fotografii, eu le-am văzut totuși cu vârful în sus!). Și tot el, Odobescu, vorbește în detaliu despre „ciocul și ceafa Vulturului“, de asemenea ornate cu granate de o mărime apreciabilă. Și întrucât la străvechiul popor carpato-dunărean, cu deosebire în cadrul cultului religios, toate își aveau formele și canoanele lor tipice, se poate sintetiza, afirmând în consecință că avem de-a face cu figura celebrei Păsări, căreia un artist anonim îi va fi dat „viața“ după un model strict tradițional! De altfel, atunci când, în anul 1885, prof. N. Densușianu lucra la a sa *Dacie Preistorică*, el nu uita să menționeze *Octoiul Slavonesc* tipărit la 1575, în care Pasărea Phoenix este descrisă printr-un detaliu suplimentar, acela că ține în cioc o cruce încârligată de forma vechii zvastici pelasgice, un foarte vechi simbol al Soarelui „renăscut“ odată cu apariția primăverii. Și tot astfel apare ea și în *Psaltirea Slavo-Românească* din 1577.

Mai târziu vom găsi Phoenixul ca pasăre heraldică în emblemele Țării

Românești, fiind reprezentată exact în momentul depunerii cuibului deasupra unor flăcări regeneratoare, având deasupra-i Soarele, Luna și Ursa Mare (constelația „Carul Mare“ de azi, compusă din 7 stele), deci în total 9 aștri „vegheți“ ai eternității sale, iar în cioc ținând acum tradiționala cruce creștină ce avea a înlocui primordiala zvastică (vezi *Pravila* tipărită la Govora în 1640).

Dar și „istoricii“ ceva mai nechemați în domeniu au un drept al opiniei personale; iar aceștia, fără a cerceta prea mult covârșitoarea semnificație din substratul acestei descoperiri, s-au grăbit în a cataloga prima reprezentare mondială autentică a legendarei Păsări Phoenix drept o „amărâtă“ de „Cloșcă cu pui“! Când, de fapt, „puii“ sugerează simbolic tocmai eterna renaștere a Phoenixului din propria-i cenușă, ca mici duplicate menite a reface, iarăși și iarăși, divinitatea originară! Dar așa-ziii „istorici“ ai noștri de ieri și de azi nu se opresc aici. Foarte recent vede lumina tiparului la București volumul *Heraldica României*; scrisă și redactată de Maria Dogaru; cartea mi-a plăcut pe ansamblu, dar văzând cum sunt omise, deliberat, lăsate „pe linie moartă“ nenumărate informații și raționamente considerate, probabil, „neconfortabile politic“... cum este crucea pelasgică, sigur ca m-am simțit jenat pentru nerespectarea adevărului.

Dar, așa cum comorile Faraonilor egipteni și-au dovedit malefica influență asupra tuturor descoperitorilor lacomi, cât și a profitorilor ce le-au râvnit ulterior, putem spune și dezvoltă în ce

constau manifestările unui similar blestem învăluind Tezaurul descoperit la Pietroasa, blestem menit a-i afecta letal, la propriu și la figurat, pe toți acei ce i-au încercat sau îi vor încerca înstrăinarea de urmașii vechilor pelasgi, carpatodanubieni, stăpânitorii săi eterni de fapt și de drept.

Straniu este că nu doar Lemnaru, Avram și Verussi aveau să moară la scurt timp după ilegalitățile comise asupra tezaurului dat la lumină, dar și tănuitorii obiectelor ce n-au mai putut fi recuperate de Guvern urma a o sfârși la fel de repede și straniu, de obicei în mod violent.

În iarna anului 1875, comoara este furată din muzeu, pe o noapte cu viscol grozav, de către un fost seminarist pe nume Pantazescu. Iute prins și închis, acesta va fi împușcat într-o impulsivă încercare de evadare. Însuși scriitorul Alexandru Odobescu, autorul celebrului *Pseudo-Kynegheticos (Fals Tratat de Vânătoare)*, se sinucide în mod bizar, la scurt timp după ce „îndrăznește“ a publica *Le Trésor de Petrosa* tocmai la Paris, deci nu în România, țara sa de origine.

La începutul veacului nostru, „inteligentul“ guvern român din timpul primului război mondial face o greșală istorică: evacuează tezaurul țării, inclusiv „Cloșca cu puii de aur“, la Moscova, spre a-l salva de armatele Puterilor Centrale, „uitând“, probabil, vechea zicală după care... „ce ia muscalul e bun luat“! Însă, de îndată ce Phoenixul pelasgic „se trezește“ reținut abuziv la Kremlin, pe cuprinsul uriașei Rusii încep să se petreacă uriașe nenorociri (vezi și *Dacia Secretă* de Adrian Bucurescu): are loc o

lovitură de stat bolșevică ce instaurează un sistem social negând existența oricărei divinități, întreaga familie imperială a țarului Nicolae al II-lea Romanov, autoritate supremă în momentul acelei „preluări“ a tezaurului, o sfârșește violent - fiind executată și izbucnește războiul civil; mai târziu, milioane de ruși pier atunci când Germania atacă U.R.S.S., și încă și mai mulți din cauza genocidului ordonat de Stalin, din pricina ororilor sistemului comunist în general.

În plus, mai toți conducătorii României care fie n-au reușit (cazul lui Antonescu), fie nici măcar n-au dorit recuperarea „Păsării Phoenix“ din locurile străine „cuibului“ ei (cazurile Dej și Ceaușescu) urma să sfârșească de moarte năpraznică, deseori întocmai lui Pantazescu, Odobescu sau țarului Nicolae al II-lea!

Tezaurul de la Pietroasa poartă într-adevăr un teribil blestem, încrustat într-o verigă, iar sensurile sale se dezvăluie doar ochiului atent și minții cultivate: de la stânga la dreapta, inscripția tracică înfățișează trinitatea HUTEN IAREN EIVEN, în traducere: „Casa (Neamul) în pace să-ți fie“, dar, citită pe dos, cuvintele devin NEVIEN ERAI NETUH, adică: „Blestemat să fie răufăcătorul (hoțul)“.

Poate că ar fi mai bine să le spunem și rușilor adevărul, poate vor și ei, ceva mai multă liniște în țară... După cum locul „Inelului Nibelungului“ nu poate fi decât în apele Rinului, „Casa“ Păsării Phoenix trebuie să redevină, cât mai curând, România.

Al V-lea CONGRES INTERNAȚIONAL DE DACOLOGIE CIVILIZAȚIA DUNĂREANĂ - RĂDĂCINI

25-26 Iunie 2004

ORGANIZATOR: FUNDAȚIA DACIA

REVIVAL INTERNATIONAL SOCIETY OF NEW YORK

21-26 BROADWAY, NEW YORK, 1106.USA

Telefon: 0017182677965, 0017189321700, Fax: 0017187287635

E-MAIL: congres@dr-savescu.com, Web: <http://www.dacia.org/congres>

DRAGI PRIETENI,

Sunteți invitați să participați la cel de-al V-lea Congres Internațional de Dacologie: „Civilizația Dunăreană-Rădăcini“, care va avea loc în zilele de 25 – 26 iunie 2004, la Hotel Intercontinental București, România, având ca sponsor Compania Hotelieră Intercontinental București. Programul din acest an cuprinde mai multe secții despre cultură și civilizația dacică, și nu numai. Secțiunile aprobate de comitetul științific pentru cel de Al V-lea Congres Internațional de Dacologie sunt :

PRIMA SECȚIUNE: *Civilizația Dunăreană- Rădăcini*

A DOUA SECȚIUNE: - *Legende, mituri, credințe, tradiții și obiceiuri religioase la Daci.*

A TREIA SECȚIUNE: - *Impactul spiritual și cultural Dacic asupra culturii și artei Europene.*

Vă rugăm să trimiteți confirmarea participării dumneavoastră, împreună cu un rezumat al prezentării, pe o dischetă, la unul dintre organizatorii congresului până la data de 15 aprilie 2004. Rezumatul prezentării trebuie să adere la regulile stabilite de organizatori:

1. Lucrările trimise trebuie să fie în esență noi și nepublicate.

2. Trebuie completată o „Forma de participare“ și trimisă împreună cu rezumatul prezentării. Vă rugăm să includeți următoarele informații : numele autorului,

instituția cu care este afiliat, adresa completă, numărul de telefon/ FAX, e-mail, confirmarea unui text care nu trebuie să depășească la citit 20 de minute și completarea formei A-V/Computer.

3. Prezentarea trebuie să fie dactilografiată cu spațiu dublu, nu trebuie să conțină mai mult de 300 de cuvinte, și trebuie să indice clar conținutul tezei, metodologia și concluziile.

4. Prezentarea în două copii, via e-mail sau pe dischete/ CD, trebuie să, fie trimisă până pe 15 aprilie 2004 la adresa indicată mai sus sau la d-l Tiberiu Frățilă, str. Teiul Doamnei nr. 17 bl. 38, sc. A, ap. 13, sect. 2, BUCUREȘTI cod 023573. E-mail – tiberiu62@yahoo.com

Lucrările trimise pot ocupa un spațiu de 10-15 pagini, pentru publicare, însă prezentarea lor nu trebuie să depășească 29 de minute. Președintele secțiunii va limita timpul de prezentare la strict cele 20 de minute.

NOTĂ: Trimiterea prezentării va fi considerată ca un angajament din partea autorului ei de a participa la Congres, în cazul în care va fi acceptată de comisia științifică.

Dacă aveți nelămuriri cu privire la cel de Al V-lea Congres Internațional de Dacologie: „Civilizația Dunăreană- Rădăcini“, vă rugăm să ne contactați, fie direct sau via E-Mail, FAX, U.S. Mail, sau telefon.

Vom fi onorați să vă avem alături de noi la acest Congres și să împărtășim cu dumneavoastră impresiile și concluziile academice care îl vor urma.

Cu cele mai bune urări,
Dr. Napoleon Săvescu

President and Founder of Dacia Revival International Society

JURNALUL SENTIMENTAL AL UNEI SĂPTĂMÎNI DE IUNIE

• VIOREL PATRACHI

Marco Merlini: „Cultura Daciei, bază a culturii europene“

Cu prilejul Congresului al IV-lea de dacologie, dedicat tăblițelor de la Tărtăria, a venit de la Roma la București profesorul Marco Merlini. „Cultura Vincia-Turdaș, care a dat scrisul de pe tăblițele de la Tărtăria, nu este un fenomen unic, mi-a spus Marco Merlini. Călătorind prin România, am găsit peste 2000 de obiecte care atestă același scris. Și pe un teritoriu mult mai vast, care se întinde spre Bulgaria, Ucraina, Basarabia, Ungaria.“

L-am văzut în ziua de Sânziene printre ruinele de la Sarmisegetuza, de la Costești și Blidaru, mirându-se că românii adună florile care poartă numele vechii zeițe Diana. Italienii le numesc „artemigia“, florile lui Artemis. Prin urmare, se confirmă aceeași identitate a celor două zeițe. Părea uluit de ruinele pe care le-a lăsat pe la noi „Traian cel drept“, cum spune cântecul.

Aflu că Balatonul se numea Herculanius, că ungerii s-au speriat când au găsit castele dacice pe teritoriul lor: au primit ordin să oprească săpăturile.

Marco Merlini vine cu o idee mai aparte: „Cultura Daciei este mama culturii europene și s-a dezvoltat în absența unui stat centralizat.“ Desigur, faptul este posibil, dar existența unor sacerdoți, cum este cel care a fost înmormântat la Tărtăria, arată că această cultură era creația unei caste de inițiați. Putem presupune că aceștia dețineau și puterea politico-administrativă, așa cum se va întâmpla mult mai târziu, în epoca Deceneilor.

Continuitatea scrisului

Prezent la congresul dedicat scrisului de la Tărtăria, academicianul Constantin Bălăceanu -Stolnici a subliniat că studiul trebuie continuat.

„Fenomenul Tărtăria este real și trebuie măcar să ne întrebăm ce-i cu el, din moment ce s-a întâmplat pe teritoriul nostru“. Pe propria cheltuială, doctorul Napoleon Săvescu a ridicat un monument din granit, dedicat acestor tăblițe străni. Marco Merlini a sugerat că în acel sat sărac din Alba ar trebui ridicat un muzeu al scrisului, unicat în Europa: „Voi interveni pe lângă marile muzee ale Europei și veți fi ajutați“. George Constantin Păunescu a promis că finanțează proiectul.

Același Merlini a precizat că scrierea de la Tărtăria, dezvoltată de Cultura Vincia-Turdaș, nu a dispărut, cum s-a crezut. El a fost continuat cu scrierea liniară A, cu scrierea liniară B și, mai târziu, cu scrierea grecească și cu alfabetul latin.

Au rămas referiri celebre la scrierea dacilor. Mult mai târziu, Cato cel Bătrân spune că dacii își scriau cântecele și le acompaniau la flaut. Carolus Lundius vorbește despre legile lui Zalmoxis (Codex Belagines). În ce limbă au fost scrise dacă s-au răspândit cu ușurință la nordici și în Imperiul Roman? Aici nu mai avem surse, dar Napoleon Săvescu este convins că le va găsi în Biblioteca Vaticanului. Până acum, s-au scos de acolo doar referiri medievale la noi.

Un element latin pre-roman!

Doctorul de la New York nu este un caz unic. Robert D. Kaplan, un cercetător american, foarte curtat la Casa Albă, dar și la Palatul Victoria din București, ne oferă o perspectivă pe care mulți români nu sunt pregătiți s-o accepte, datorită unei educații strâmbe.

«Românii se consideră un popor latin, care vorbește o limbă latină, aruncat într-un ocean zbuciumat de slavi și uitat de restul lumii latine. Pentru români, istoria începe în anul 101 d.Ch., când legiunile romane,

conduse de împăratul Traian, au cucerit un teritoriu din sud-estul Europei, numit Dacia. Timp de 150 de ani, soldații romani au trăit cu femeile dace, producând, conform teoreticienilor istorici români, o rasă latină care a rămas pură din punct de vedere rasial până în zilele noastre. În realitate, romanii au fost doar primul din numeroasele valuri de invadatori care au trecut prin zonă și s-au amestecat cu locuitorii acesteia. «O sută cincizeci de ani nu reprezintă decât o fărâmbă de timp, i-a spus lui Kaplan profesorul Adrian Poruciu de la Univeristatea A.I. Cuza din Iași. Legiunile romane au stat în Bretania mai mult timp decât au stat în România. Și totuși, ce urme rasiale și lingvistice au lăsat în Anglia? Aproape nici una. Dar uită-te la noi. De aceea cred că în rasa noastră există un element latin, în afară de cel adus de romani, un element pe care nu-l cunoaștem încă»». („Fantomele Balcanilor“, pagina 100).

Reamintim apoi referirile lui Virgiliu la orginea hiperboreeană a lui Eneas, fondatorul Romei.

Din cauza unor istorici, motivați de vecini puternici, care au tot repetat că am venit din sudul Dunării după anihilarea dacilor de către romani, am acceptat necritic ideea politică a Școlii Ardelene, conform căreia ne tragem exclusiv din romani. Nu am reținut nimic de la Hasdeu, de la Nicolae Densușianu, Ion Iosif Rusu, Romulus Vulcănescu și mulți alții. Cum să înțelegem astăzi o sugestie a lui Eminescu – „La noi totul trebuie dacizat“?

Mai vechi decât Sumerul

„Într-o bună zi, ni se va spune că istoria noastră începe din 1918, când am înregistrat România pe harta Europei, se necăjește doctorul Săvescu. Și astfel, pierdem istoria și nu avem cu ce să ne mândrim.

Congresul de dacologie «Tărtăria 2003» și-a propus să arate tuturor celor care vor să audă că pentru prima oară în lume s-a scris pe acest teritoriu carpato-danubiano-pontic.

S-a scris și pe teritoriul Bulgariei și al Serbiei de azi, unde exista aceeași civilizație sau cultură, denumită Vincia-Turdaș. M-am întrebat de multe ori de ce străinii trebuie să vorbească frecvent cu foarte mult interes despre scrisul nostru vechi, unic în istoria lumii, iar noi tăcem. La Congresul de la Bruxelles, ținut de Hartmann, s-a spus că în Europa, în acest spațiu, a existat un scris mai vechi cu două mii de ani decât cel din Sumer.“

John Halloran, un sumerolog american, se întreba ce explicație se poate da faptului că într-o regiune din vestul României, înconjurată de orașe cu nume sumeriene (Orăștie, Simeria, Cugir), s-au găsit trei tăblițe de lut local, cu pictograme «sumeriene, dar mai vechi cu cel puțin o mie de ani». La toate facultățile de istorie și arheologie din lume, când se vorbește de apariția civilizației în Europa, spațiul carpato-danubiano-pontic este prezentat la originea autohtonilor europeni (7000-3500, î.H.).

Legenda Atlantidei se confirmă

Legenda potopului o găsim în toate poveștile vechi: Biblia, Poemul lui Ghilgameș, Righ Veda. De curând, doi geofizicieni americani au reconfirmat un eveniment catastrofal, care s-a produs în zonă și a modificat istoria Europei de-atunci: un potop de acum 7600 de ani pe locul unde avem azi Marea Neagră. William Ryan și Walter Pittman demonstrează acest lucru în anul 2000 și primesc pentru asta de la Columbia University cea mai frumoasă medalie pentru studiul cel mai serios realizat în acel an. Ei spun că Eurasia și aproape toată Canada erau acoperite de o calotă glaciară, acum 12500 de ani.

Datorită schimbării bruște a climei, calota s-a topit brusc. Apele mărilor și oceanelor vor crește cu 90-110

metri, ceea ce va afecta continentul nostru. Lacul de apă dulce, Marea Neagră, unde exista o populație civilizată pentru acea perioadă, a dispărut. Mediterana se revarsă peste Marea Neagră, care se extinde spre nord. Populația din jur a migrat și va duce cultura, limba și memoria acestui eveniment catastrofal. Cei doi vorbesc despre Cultura Hamangia, Cultura Vincia, care pleacă din această zonă, despre proto-europeni care se despart în două ramuri: una nord-estică (arieni) și alta nord-vestică. În sudul Mării Negre se desprind alte trei ramuri: predinasticii egipteni, semiticii, cultura Udair. Ei au folosit și imagini obținute prin satelit deasupra Mării Negre, cu sonografie, cu scanere, s-au făcut sondări ca să demonstreze că fundul Mării Negre a fost un lac cu apă dulce.

Un fals!

În 1961, arheologul Nicolae Vlăsa descoperea lângă Cluj, la Tărtăria, trei tăblițe, cu un scris pictografic, pe care l-a datat 2500 î.H. El a fost datat ulterior 5000-5500 î.H. În 1965, sumerologul rus Titov conchide că scrisul primitiv își are originea în spațiul nostru. În 1966, în SUA, Maria Djimbutas, la Los Angeles, a scris despre apariția scrisului în cadrul Culturii Vincia-Turdaș. Unul din doctoranzii ei face un studiu despre tăblițe. Sofia Turmă de la Orăștie, la un congres ținut la Berlin, sub conducerea lui Henrich Schliemann, cel care a descoperit Troia, arăta în 1875 că a descoperit la Turdaș tăblițe cu acest scris. În 1968, „The Scientific American Journal“ prezintă tăblițele de la Tărtăria. La început, unii cercetători români le-au negat, considerându-le că ar fi un fals. Rușii au insistat primii, le-au și datat, afirmând că și lutul din care sunt făcute este din pământul local. Pasul următor: tăblițele ar fi fost pierdute pe-aici de niște negustori sumerieni.

Naționalistul Vlăsa le-a pus acolo!

Am cunoscut un tânăr profesor de istorie din București, care mi-a

spus că tăblițele au fost puse la Tărtăria chiar de către arheologul Nicolae Vlăsa „din motive naționaliste“. Pur și simplu am amuțit: aveam în față un om care-i învață pe studenții noștri istoria românilor. Fusese format la școala profesorului Piso...

Vechimea tăblițelor este evaluată de unii la 4000-4500 de ani î.H. Chiar și așa, sunt mai vechi decât scrisul sumerian. Francezii încearcă să demonstreze că au și ei scriere veche, chinezii au și ei un scris pe o carapace de broască țestoasă. Un student de la Facultatea Pittsburg din Pennsylvania a scris că „atunci când nimeni nu citea, la Tărtăria se scria“.

Mizilul și armata lui Decebal

Doctorul Săvescu rămâne consecvent, indiferent de frontul deschis absurd contra lui.

- Cum explicați repulsia unor specialiști față de dacologie?

- Este vorba de educația pe care o primesc. Depinde mult de profesorii pe care i-au avut în școală, de presă. Cunoștințele primite în copilărie ne urmăresc toată viața. Când copilul află că am fost niște barbari, ce poate să spună mai târziu? Nu trebuie negată cultura statului roman. Imperiul Roman a exploatat însă sclavia, s-a dezvoltat prin furt. Nu au venit să ne civilizeze. Scopul romanilor a fost jaful. Nu a ținut niciodată în istorie o petrecere timp de 123 de zile, cum s-a întâmplat după cucerirea Daciei. Oare de ce? Istoricul Dogaru spunea că dacii aveau vreo 40000 de oameni. Cam cât Mizilul! Atunci de ce le-au trebuit romanilor 150000 de soldați, 150000 de auxiliari? Ca să cucerească doar câțiva kilometri din Dacia! Avem dreptul să gândim toți.

Au venit romanii și ne-au învățat hora, ne-au învățat să facem ii, adică exact ce nu au ei acolo la ei acasă.

Am organizat patru congrese de dacologie, am publicat cărți rare despre daci, am scos revista „Dacia Magazin“, unde poate publica oricine, avem o televiziune la New York,

Dacia TV, avem un site Dacia.org. Eu nu reprezint un guvern, sunt o singură persoană. Pentru mine este un hobby care mă costă foarte mult, vă asigur. Noi, românii, trebuie să primim totul din afară, de parcă noi nu putem afirma ceva. Despre formarea limbii și a poporului român nu se mai vorbește în Istoria scoasă de Academie. Dacia a fost prima țară părăsită de romani, după ce a cucerit-o ultima și doar parțial.

„Asta are un interes!”

- Vreți să restaurați Castelul din Carpați (Cetatea Colțului)?

- Costă câteva milioane de dolari și eu sunt doar un om. Statul român nu s-a arătat interesat în nici un proiect, exceptând județele Hunedoara și Alba. Nu știam cu cine să vorbesc când m-am dus la Tărtăria. „Asta are un interes, acolo este ceva!” Am cumpărat un bolovan de andezit, am făcut tăblițele din marmură. Dar bolovanul a căzut din macara și s-a spart. Eram disperati. Unde mai găsec altă stâncă? Tărtăria nu este un eveniment minor. Civilizația de-aici avea case cu unul și două etaje.

- Profesorul Marco Merlini de la Roma susține că această zonă a avut o dezvoltare spirituală deosebită, fără să existe aici un stat. E posibil?

- Este dificil de susținut. Cultura Vinea-Turdaș, care a dat scrisul de la Tărtăria, nu este un fenomen unic.

- Încet-încet, începeți să-i convingeți pe mulți istorici din România că fenomenul culturii vechi de la noi este real. Ce proiecte aveți pentru popularizarea informațiilor?

- Nu eu îi conving, majoritatea știau, iar cei care nu știu deschid niște cărți actuale și pot vedea că ideile nu-mi aparțin în totalitate. Eu nu fac decât să le indic sursele, aduc și cărți. Următorul Congres va fi dedicat Culturii danubiene, conform ideii lansate de Marco Merlini. Globalizarea nu înseamnă distrugerea naționalului.

- Veți face un monument pentru Zalmoxis?

- Încă nu m-am gândit, dar o

alegorie pentru zeul suprem ar fi interesantă. Nu știu încă unde este Kogaion. Există continuitate în spiritualitatea noastră, cum spune și profesorul Iscru.

- În contextul globalizării, când „cosmocratorii” ne îndeamnă spre mondializare, spre uitarea specificului național, dumneavoastră vă întoarceți spre rădăcini. De ce?

- Vin din Statele Unite, unde globalizarea este un fenomen real. Toți își continuă cultura, civilizația. Când la New York ies românii pe stradă cu steaguri românești, cântând cântece românești, blochează câteva străzi, unde se mănâncă mici, fripturi, sarmale și toți americanii vin să vadă ce au românii specific. Când evreii ies cu steagurile lor pe stradă în altă zi, cu ce au specific, unde m-am dus să văd hora noastră românească și ei zic că este a lor - îți face plăcere. Nu trebuie să distrugem ce aveam mai prețios. Globalizarea înseamnă că toți ne împărtășim cultura, fără să se distrugă nimic.

- Profesorul Mircea Dogaru vorbea despre cetățeanul român liber ca despre americanul de azi, care se simte acasă peste tot, un om care-și arogă drepturi prin ceea ce face, fără determinări istorice.

- Există legi la care trebuie să te supui. Poți să spui că urăști un popor, deci îți exprimi o opinie, dar, dacă urăști un individ, te poate da în judecată. Romanii nu au încercat să-și impună limba. Malta a stat sub romani 1088 de ani, iar maltezii nu vorbesc latina. Grecii au stat sub romani peste 600 de ani. Anglia a stat sub romani 450 de ani și englezii nu vorbesc latina. Egiptenii au stat peste 300 de ani, evreii au fost stăpâniți 325 de ani. Numai noi ne-am uitat limba!

- Cum vor vorbi țărani din Grădiștea limba engleză a Uniunii Europene și a Statelor Unite?

- Este o limbă de comunicare, care niciodată nu va fi limba maternă a românilor. În America de Sud, se vorbesc spaniola și portugheza. Și totuși, urmașii indigenilor, pe care

nimeni nu-i vede, chiar dacă reprezintă 80% din populație, vorbesc limba lor, care nu e scrisă nicăieri. O formă a limbii indigene este keciua. Dacă o cunoști, te descurci peste tot. Nu au reușit închiziția, cultura spaniolă, mass-media de azi s-o distrugă. Cum oare dacii au uitat și limbă, și port, și obicei? Nu are sens să răspundem la toate aberațiile.

„Lucruri faine o fo...”

Mulți au încercat să descifereze mesajul pelasgilor noștri de la Tărtăria. Unii cred că sacerdotul a fost sacrificat de urmașii lui, ritual confirmat mai târziu. Pe una din tăblițe este desenată o capră, animal magic pentru daci. Unul dintre „semne” este „scărița” de astăzi din „capetele” mortului...

Căldură mare la Tărtăria. Dealurile arse de secetă au ajuns cărămizi. Ca țărani veniți să vadă „sărbătoarea tablelor vechi”, cum îmi spune mătușa Raveca Zaharia din Tărtăria. Scoate primarul niște panglici, dar nu-l ascult: mi-e dragă mătușa Raveca. Este frumoasă și tare mândră la cei 86 de ani. Costumul ei are 60 de ani. „M-am îmbrăcat să văd ce-i acolo. Că io l-am cusut cu mânuța me. Asta-i peptar, asta-i ie, cu cusătură în ciocănele. Pe cap am batic, am costunguri (catrință) din jolj simplu. Costumu-i din pliuț. Haine vechi! Le-mbrac că poate mâni-poimâni mor... La sărbători! Aici îi spune Valea Rea, nu Tărtăria. Se-ntâmplau multe nenorociri, erau bandiți cu cai, ieșeau în cale și jefuiau când eram eu fată. Acu-i zice Săliște la comună, da nainte-i zicea Cioara. S-o întâmplat lucruri urâte la noi... Mama dracului de unde veneau, erau unguri. Îi băte di-i snope, că nu dădea nime-n tribunal. N-avem nici un ungur la noi acu. Pământul a fost al boierului Bârceanu. Când o fost revoluția, le-o dărâmat cășile și-or fugit în Ungaria.

Când eram fată, era fain: lucruri frumoasă o fo...”. La sfârșit, românii veniți din America au jucat hora cu oamenii din Tărtăria.

Ștefan cel Mare În viziunea lui Eminescu

Prof. Maria Cârlescu

„Trecutul e în mine și eu sunt în trecut./ Precum trăiește cerul în marea ce-l respiră“, nota Eminescu într-un manuscris din tinerețe, aserțiune ce va fi concretizată în întreaga sa creație.

În concepția tânărului Eminescu, conștiința românească modernă se bazează pe spiritul național care includea dimensiuni esențiale ca paradisul dacic, mitul românesc, natura, folclorul, cultura și civilizația evului mediu autohton, reprezentat de Moldova lui Alexandru cel Bun și a lui Ștefan cel Mare.

Evoluția lirismului său, publicistica și scrierile cu caracter istoric sau politic evidențiază faptul că poetul a cercetat, a judecat și a apreciat istoria, pentru ca mai apoi să-i devină o importantă sursă de inspirație.

Prin activitatea sa, Mihai Eminescu confirmă părerea lui Mircea Eliade, care considera că paradoxul oricărui mare scriitor este „necesitatea de a fi în Timp și împotriva Timpului“, iar artistul adevărat „nu poate fi absent din momentul său istoric, iar pe de altă parte el nu poate fi permanent prezent în acest moment“.

Pentru Eminescu, istoria parcurge trei vârste: prima este cea a Daciei mitice evocate în Memento Mori, a doua este vârsta eroică a statului natural din Scrisoarea III sau din poemele postume și încercările dramatice închinat lui Ștefan cel Mare. Poetul consideră că aceste perioade istorice sunt prin excelență creatoare, sunt modele adevărate, în opoziție cu cea de-a treia, contemporană, pe care o critică permanent, îndeosebi în articolele din ziarul „Timpul“, fiindcă o resimte ca pe un timp de criză, de îndepărtare și de ignorare a valorilor autentice ale trecutului. El atribuie istoriei un sens izbăvitor, de aceea străduința și perseverența sa de a reda conștiinței înstrăinate sentimentul patriei printr-o revenire permanentă, fie spre vârsta mitică, fie spre vârsta eroică, reies pregnant din întreaga sa creație. În concepția lui, întoarcerea spre trecut nu era un scop în sine, ci era prilej de analiză a prezentului pentru a proiecta viitorul țării, dovedind un acut simț al fenomenului integral de istorie și cultură, reprezentat de poporul român.

George Călinescu aprecia că „Toate temele lui ies din tradiția românească ... și descoperim la el intenția de a trata, pe urmele lui Asachi și Bolintineanu, în mari poeme epice ori dramatice, mitologia autohtonă“, nemulțumindu-se, în tinerețe, cu lucrări simple, dovadă fiind „dodecameronul dramatic“, din care notase zece titluri, două cu referire la Ștefan cel Mare: Ștefan și Ilie. Sarmis (al doilea titlu al proiectului), iar al treilea – Ștefan cel Mare. El însuși.

„Proiectele de poeme și drame istorice ale lui Eminescu aduc un amestec de adevăr și eroare, a căror proporție e schimbată după cum poetul are sau nu momentan la îndemână cărțile trebuitoare ... abaterile cronologice nu pot fi generate de «neștiință», ci pot fi socotite «licențe literare»“. Acceptând părerile lui George Călinescu, dar privind în ansamblu creația

eminesciană, se observă că implicarea sa în variate domenii, multitudinea scrierilor, originalitatea stilului și concepțiile expuse dovedesc atașamentul lui Eminescu față de istoria și cultura națională, deoarece „puțini oameni au iubit vreodată mai sincer, mai adânc și mai dezinteresat România politică și România națională decât Mihai Eminescu“, nota N. Iorga.

Admirația constantă a poetului pentru Ștefan cel Mare este sentimentul predominant al unor poeme apărute postum, precum: Ștefan cel Mare (Schife de inm), Închinare lui Ștefan-Vodă sau poemul deplinei maturități, Doina, proiectele dramatice Mira, Ștefan și Ilie. Sarmis, Ștefan cel Mare. El însuși. Și în poemul Epigonii, construit pe antiteza trecut-prezent, exprimându-și dezamăgirea față de contemporani, Eminescu invocă un timp-cascadă, „zilele de-aur a scripturilor române“, care-i provoacă „visări dulci și senine“, iar în strofa a XI-a se explică unul din motivele întoarcerii în timp: „Visul apelor adânce și a stâncelor cărunte, / Visul selbelor bătrâne de pe umerii de deal, / El deșteaptă-n sânul nostru dorul țării cei străbune, / El revoacă-n dulci icoane a istoriei minune, / Vremea lui Ștefan cel Mare, Zimbrul sobru și regal“. Rolul acestei metafore este de a exprima și prin sonoritate forța, măreția și sobrietatea lui Ștefan, în ipostaza de voievod al Moldovei, care va fi des întâlnită și în publicistica lui Eminescu ori în diverse însemnări și comentarii istorice.

Eminescu îl consideră pe Ștefan mai important decât Mircea cel Bătrân și Mihai Viteazul, deoarece în istorie trebuie „să constatăm valoarea termenilor. Pentru a măsura rezistența unui popor și meritele conducătorului trebuie să știm ce putere reprezintă acel atac sau acea tentativă de cucerire. „... Ștefan Vodă e mare“ pentru că a luptat împotriva unor oști ce reprezentau popoare puternice în acel moment, în opoziție cu Mihai Viteazul, care a luptat contra turcilor aflați în decadentă.

Concluzia acestei reflecții eminesciene este că victoria și măreția ei sunt direct proporționale cu valoarea adversarului, de aceea poetul l-a invocat ca pildă de eroism, simbol al independenței: „Ștefan, Ștefan, Domn viteaz / Cum de nu mai vii tu azi?“ sau în forma definitivă a Doinei: „Ștefane, Măria Ta, / Tu la Putna nu mai sta / ... Tu te-nalță din mormânt / Să te-aud din corn sunând / Și Moldova adunând ...“. Versurile din această strofă a Doinei sunt sugestive pentru raportul misterios între marele voievod și poporul său, chiar și după moarte. În momente de cumpănă, ca și Decebal, a cărui revenire era așteptată de codru în Mușatin

și codrul, Ștefan era chemat de popor, prin vocea poetului, să trezească lumea veche, „adormită“ pentru a salva prezentul.

Pragmatic, dar la fel de pios, în capitolul Veacul al șaisprezecelea din volumul Opere politice, Eminescu afirmă că „Puterea în istorie e relativă ... Același Ștefan-Vodă căruia turcii (pe atunci cea dintâi putere militară în Europa) îi iau Chilia și Cetatea Albă, același Ștefan bate de-l stânge mai târziu pe regele Albert în Codrii Cosminului, încât rămâne proverb în țara leșească «în zilele lui Albert au pierit șleahța»“.

„În 1504, Ștefan Vodă se coborî în mormânt gârbovit de greutate și de vârstă, ... iar poporul i-a zis în urmă cu dragă inimă și Bun și Mare și Sfânt, căci așa Domn nici n-avusese până atunci, nici poate că va mai avea de acum și pururi“. Punând pe seama poporului, cu care se identifică deseori, aceste epitete și anticipând controversa de peste un secol și ceva, stârnită cu prilejul canonizării domnitorului, în proiectele dramatice Ștefan și Ilie. Sarmis, Ștefan cel Mare. El însuși, Eminescu este tranșant: îl interesează domnitorul și faptele lui, nu omul cu păcatele sale. Alăturarea sintagmei „El însuși“ este semn al admirației pentru Ștefan „domnul“, ale cărui fapte istorice nu se pot dedubla în „fapte umane“, pentru că el este *însăși istoria*. De aceea fapta lui, pentru poet, nu este *dramă*, ci este *odă*, după cum reiese și din versurile poeziei Închinare lui Ștefan-Vodă: „Virtutea românească, virtutea strălucită / De patrie și lege, aici în sanctuar / Se știe-nmormântată. O dalbă zi-i sorită, / Poporul stă-n genunche s-o-nvețe la altar / ... / Stă jos l-a lui picioare mormântul umilit / Al omului, în care un snop de oseminte / E-o mână de cenușă, odor neprețuit“.

Această poezie a apărut, mai întâi, pe foi volante, în august 1871, la serbarea națională de la Putna, aflată pe atunci în Imperiul Austro-Ungar, manifestare dedicată memoriei lui Ștefan, cel care ctitorise mănăstirea cu 400 de ani în urmă.

Ca secretar al Societății „România Jună“ din Viena, poetul s-a implicat încă din 1870, când, în „Convorbiri literare“ publica articolul „Notiță asupra proiectatei întruniri la mormântul lui Ștefan cel Mare la Putna“, în care, printre altele, își exprima speranța în solidaritatea tineretului și încrederea în viitor: „Serbarea la mormântul lui Ștefan cel Mare... pornită mai mult dintr-un sentiment de pietate către trecutul nostru, pe cât de glorios, pe atâta nefericit“, ar putea constitui un bun prilej „să

ne gândim mai serios asupra problemelor ce viitorul ni le impune cu atâta necesitate“.

N. Iorga a elogiât preocuparea tânărului Eminescu, considerând că „... la îndemnul lui, românii din toate părțile pun la cale, înaintea mormântului din Putna al lui Ștefan cel Mare – cea dintâi serbare a sufletului, a tradițiilor, a gloriei românești“, Eminescu fiind „întruparea literară a conștiinței românești“, care a sperat că în fața mormântului lui Ștefan cel Mare, sub vraja acestuia, tineretul ar deveni solidar. Iorga îi atribuie poetului chiar și *Programul general* din „Convorbiri literare“, deși era iscălit doar „E“, bazându-se, probabil, pe interesul dovedit pentru acea serbare ce avea ca țel și întărirea unității culturale a românilor, despărțiți, în acea perioadă, de granițe artificiale.

În alte însemnări cu caracter istorico-filosofic, Mihai Eminescu afirmă că, în întinericul secolelor, Ștefan este „soarele“ (idee preluată, mai târziu, de Delavrancea, în drama Apus de soare) la apusul căruia „se pare că cerul e-un palat de Imperator, Deșert pustiu – căci Dumnezeu e mort“.

Tot „un soare prin nouri“ e considerat Ștefan în una din variantele schiței de imn, pregătite pentru dezvelirea statuii din Iași: „Și lipsiți suntem de focul și de razele ideei / Azi coboară în mormântu-i Domnul nostru: *Umbra Dei*“. Idee izvorâtă din eternitate, „umbră a zeului“ din mitul românesc, Ștefan este, deci, eroul „fără de moarte“ din istoria Moldovei – „el însuși“, cum spune poetul – *ideea* în care este cuprins întregul ca istorie, reîntrupându-se ca gând în nemurirea Daciei „cetatea de codri a zânei Dochia“.

Natura de excepție a lui Ștefan se regăsește și în poemele postume Mușat și ursitorile, Mușatin și codrul, unde Eminescu face aluzie la momentul nașterii pruncului Ștefan, când poziția constelației Orion și a planetei Neptun prevestea un destin aparte celui care, devenind un tânăr plăcut, ce semăna cu un cavaler medieval, i se va închina întreaga natură, codrul fiind cel care încearcă să-l rețină, pentru a nu părăsi lumea lui mitică: „Tu să știi, iubite frate, / Că nu-s codru, ci cetate ...“. Interferența temelor și a motivelor eminesciene e din nou vizibilă, natură —> om —> istorie —> om —> natură, chiar dacă eul liric aparține, pe rând, fiecărui exponent.

Marele voievod, care descinde din obârșii supranaturale, „el însuși“ fiind, personifică o istorie în care fapta umană își pierde valoarea particulară, este anihilată de importanța acțiunilor conducătorului, ale celui investit cu responsabilitate față de semenii săi.

Din consemnările eminesciene, reiese că

Ștefan cel Mare n-a fost un personaj dramatic decât înaintea morții, când neputința omului îl putea pune în situația de a nu mai fi domnul, dar considerația poetului este fără echivoc: „O, Ștefan! Tu ești mare și la mormântul tău!“ (Închinare lui Ștefan-Vodă).

Poetul, intenționat sau nu, exemplifică în ce au constatat consecințele existenței acestei figuri emblematică, Ștefan Vodă, în drama de sorginte romantică Mira. Deși Ștefan cel Mare nu apare ca personaj, totuși el domină, în spațiul „trecutului rege“, „ca un soare mândru cu inima de jar / Ce soarbe nori de aur din marea de amar“, iar umbra sa glorioasă îl copleșește și-l înfrânge pe Ștefăniță (subiect preluat și dezvoltat de Delavrancea, în Viforul).

Construită pe antiteza obișnuită în opera lui Eminescu, între trecut-prezent, bătrâni-tineri, care reprezintă cele două vârste ale spiritului: *bătrânii*, apostoli ai credinței, sunt reprezentați în piesă de hatmanul Luca Arbore, „înțeleptul“, „carte veche“, ce supraviețuiește exemplar din perioada lui Ștefan cel Mare și *tinerii*, prin Ștefăniță Vodă, urmașul nedemn „bătrân de tânăr“, obsedat de faima înaintașului său, care devine tot mai apăsătoare din cauza prezenței bătrânului Arbore.

Tânărul și neexperimentatul Ștefăniță, în calitate de domn, voia să facă istoria nu atât din rațiuni de stat, cât din pornirile sale demonice, de o patimă fără limite, care-l face să nu mai suporte prezența lui Arbore, fiindcă-i amintea de strălucitul său înaintaș.

În viziunea lui Arbore, care este aici o voce a poetului, trecutul este un simbol al „luminii magice“ din care urmașii ar trebui să învețe, să se raporteze mereu la valorile lui.

Tensiunea permanentă între cei doi protagoniști este confruntarea între două idei care l-au preocupat permanent pe Eminescu, partea a III-a din Icoane vechi și icoane nouă („Timpul“, dec. 1877) purtând chiar titlul „Bătrânii și tinerii“.

Prin prezența lui Arbore, Mihai Eminescu face din Ștefan cel Mare un simbol și un personaj cu o forță uriașă, deoarece bătrânul hatman „e sufletul rămas încă pe pământ al lui Ștefan cel Mare, e suvenirea lui vie, e omul ce l-a văzut pe leul murind, i-a strâns mâna eroului în război – e ca un sfânt, care-n visul tinerețelor lui a văzut pe asprul și bătrânul Dumnezeu“.

Scena a V-a este elocventă pentru a ilustra tensiunea dintre ambiția de om mic a lui Ștefăniță, urmaș dezabuzat, aparținând „piticilor de azi“, „epigon“ al lui Ștefan cel Mare și apăsătoarea amintire a marelui

domnitor care s-a implicat total și eficient în viața poporului său. Pentru că Ștefăniță nu înțelege sensul adânc al trecutului, hatmanul Arbore, voce a lui Ștefan, dar și a poetului, îi dă o replică exemplară: „... Și eu-s o carte veche, ce Dumnezeu a scris / De Ștefan tâlcuită cum el m-a înțeles / Când ca un soare mândru cu inima de jar / Ce soarbe nori de aur din marea de amar / El m-a-nălțat pe mine din mare, din popor / La rangurile mării, la tronu-i lucitor“. Veșnicul conflict între generații, antagonismul concepțiilor și lipsa de responsabilitate a tânărului care disprețuiește pe cei care perpetuau ideile lui Ștefan, numindu-i „oștirea cea bătrână“, „sfetnicii cei veștezi“ sugerează neseriozitatea generației al cărei exponent este Ștefăniță, preocupat de o viață ușoară, nu de destinele țării și exprimă convingerea poetului că personalitatea lui Ștefan e inconfundabilă, inimitabilă, aflată parcă într-o permanentă rezonanță cu superioritatea divină, aparținând realității eterne, unei lumi transcendente.

Zoe Dumitrescu-Bușulenga apreciază că poetul „a știut să abandoneze la timp eventualul portret în mărime naturală a domnitorului“, intuind „dificultățile“ și „pericolele ce amenințau pe acela care ar fi adus în prim-plan un astfel de personaj de lumini orbitoare“.

Într-adevăr, proiectele literare n-au fost finalizate, dar acest fapt nu înseamnă că Eminescu a abandonat epoca lui Ștefan cel Mare, figura exemplară a acestuia. Revoltat și indignat de societatea contemporană, în vol. al II-lea din Opere politice (1997, Iași, Ed. Timpul), în partea a V-a, Din abecedarul economic, Eminescu invocă din nou domnia acestuia, prezentând-o realist, cu bune și rele, așa cum a decurs viața lui Ștefan – omul și domnul:

„Bietul Ștefan Voievod! El știa să facă fărâme pe turci, tătari, leși și unguri, știa nițică slavonească, avusese mai multe rânduri de neveste, bea bine la vin vechi de Cotnari și, din când în când, tăia capul vreunui boier sau nasul vreunui prinț tătăresc. Apoi descăleca târguri de-a lungul râurilor, dăruia panțirilor și dărăbanilor locuri bune pentru pășunarea hergheliilor de cai moldovenești, a turmelor de oi și de vite albe, făcea mănăstiri și biserici, și apoi iar bătea turcii, și iar descăleca târguri și iar se-nsura, până ce și-au închis ochii în cetate la Suceava și l-au îngropat cu cinste la mănăstirea Putnei. Ce-și bătea el capul cu idei cum le au d-alde gazetari de-ai noștri, ce știa el de subțietura de minte din vremea de astăzi?“

Aici, marele gazetar Mihai Eminescu elogia,

critica, deschidea calea unor polemici cu politicienii contemporani, dar se raporta la voievodul care îi oferea exemple concludente de viață și de istorie adevărată, lipsite de subtilități inutile, de formalisme și demagogie.

În Opere, XIII, Publicistica, volum editat de Academia Română în 1985, numele lui Ștefan cel Mare apare de aproximativ 30 de ori, fapt relevant pentru preocuparea permanentă a poetului pentru marele voievod. Astfel, în „Timpul“, din mai 1882, publică articolul intitulat [„«Pseudo-românul» ne cere ...“], în care face conexiuni numeroase cu epoca lui Ștefan cel Mare, pentru a critica demagogia, considerată de Eminescu răul esențial care amenință vitalitatea poporului nostru. Folosește ca exemplu pe Ștefan, care „din Purice a făcut Movilă și Movilești, dar pentru un merit oarecare, căci românul nu dorea să poată ajunge la ceva fără muncă, fără merit“.

În alt articol, din 4 noiembrie 1882, Eminescu susținea că „epoca de aur din țările noastre... a început cu Mircea și s-a încheiat cu Ștefan cel Mare“.

Dezvelirea statuii lui Ștefan cel Mare la Iași, în iunie 1883, i-a oferit, ca delegat al cotidianului conservator, prilejul de a critica autoritățile, de a ironiza discursurile lor lipsite de consistență și de adevăr.

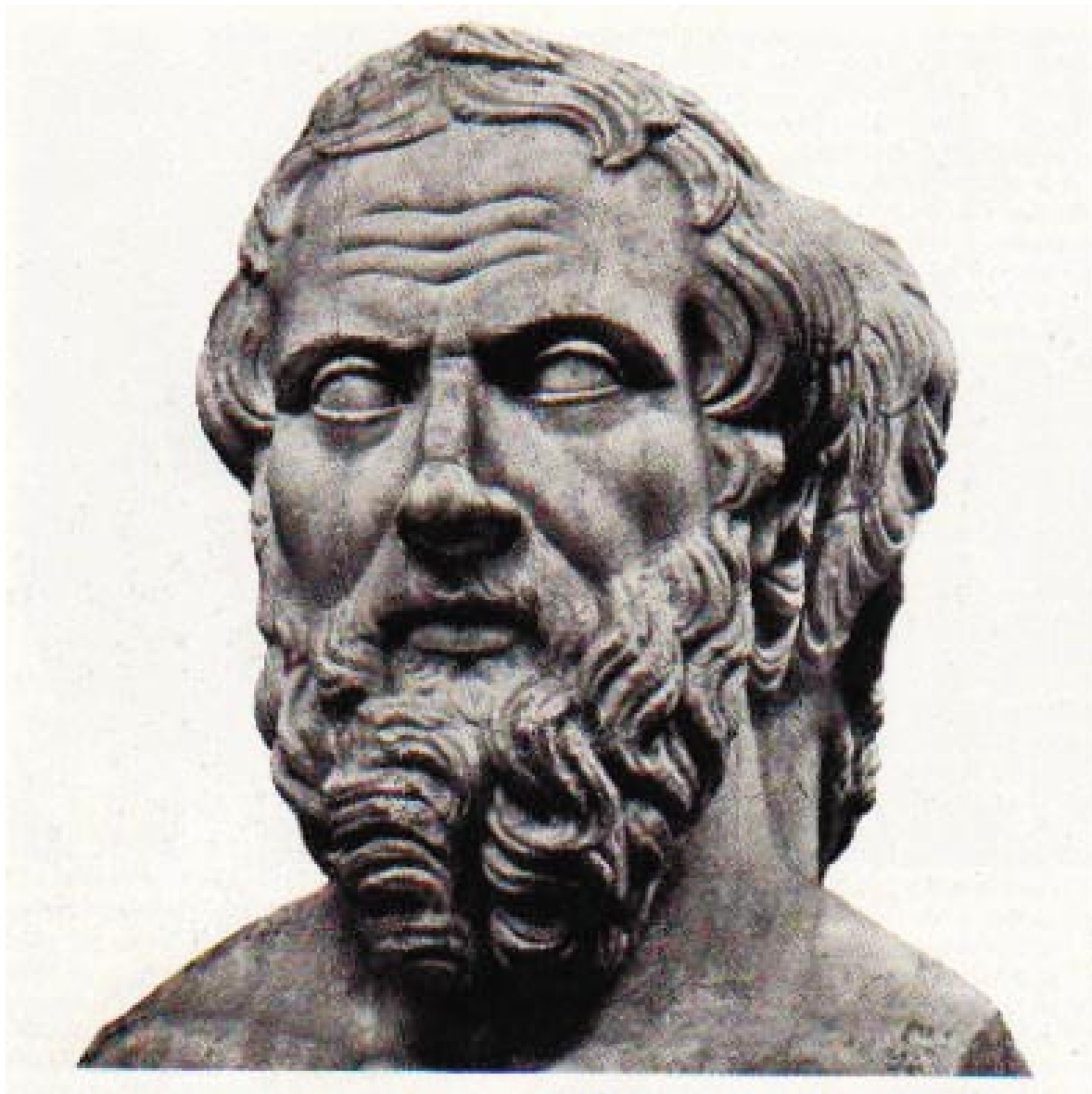
Nemulțumirea sa a fost generată de absența poporului, „a celor care l-au venerat și-l poartă în suflet“, dar și de faptul că numele domnitorului e fost „exploatat“ politic. Într-o serie de articole, invocă retoric numele lui Ștefan punând faptele acestuia în contradicție flagrantă cu discursurile false ale lui C. A. Rosetti, P. Grădișteanu, față de care e chiar sarcastic. Invocațiile pline de revoltă evidențiază, de fapt, opinia lui Eminescu față de Ștefan, „scutul Creștinătății și cetatea Crucii“: „Tu ale cărui raze ajung până la noi ca și acelea ale unui soare ce de mult s-a stins, dar a cărui lumină călătorește încă mii de ani prin univers după stingerea lui; tu, care, însuși nemuritor ai crezut în nemurire și, lumină din lumină, ai crezut în Dumnezeul luminii“ sunt cuvintele pline de sensibilitate, de lirism și de admirație ale gazetarului-poet față de luminatul voievod al istoriei românești.

Peste secole, admirația pentru Eminescu-POETUL și pentru Ștefan cel Mare-DOMNUL s-a transformat în cult, impresionant prin proporții mereu amplificate și forme continuu diversificate, aceste personalități fiind proiectate mitic în întreaga cultură românească.

SPIRITUALITATE GETO-DACICĂ ÎN IZVOARELE ANTICHITĂȚII

Aceasta este o privire retrospectivă asupra scrierilor antichității, în care sunt menționate importante momente și aspecte ale spiritualității geto-dacice. Autori mai mult sau mai puțin cunoscuți ai lumii și-au abătut atenția asupra a ceea ce reprezenta în acele momente una dintre cele mai solide culturi și civilizații precreștine.

• Dr. Adriana Pescaru

Herodot, Istorii

Cunoscut ca părinte al istoriei, Herodot s-a născut în Asia Mică, la Halicarnas, în sec.V î.e.n.(484), Herodot a trăit o perioadă în Samos, apoi la Atena. Pentru a scrie opera sa a întreprins o serie de

călătorii și cercetări. Astfel devine primul istoric grec care furnizează în lucrarea „Istorii” știri despre ținuturile tracilor, sciților, cât și despre traiul și obiceiurile acestora.

Cartea IV. Cap. 93. Înainte de-a ajunge la Istru, birui mai întâi pe geți, care se cred nemuritori.

Cartea IV. Cap. 94. Iată cum se cred nemuritori geții: ei cred că nu mor și că acel care dispăre din lumea noastră se duce la Zeul Zalmoxis. Unii din ei îi mai spun și Gebeleizis.

Tot la al cincilea an, ei trimit la Zalmoxis un sol, tras la sorți, cu poruncă să-i spună lucrurile de care, de fiecare dată, au nevoie.

Iată cum îl trimit pe sol.

Unii dintre ei primesc poruncă să țină trei sulite (cu vârful în sus), iar alții, apucând de mâini și picioare pe cel ce urmează să fie trimis la Zalmoxis și ridicându-l în sus, îl azvârle în sulite. Dacă - străpuns de sulite - acesta moare, geții socot că zeul le este binevoitor.

Iar dacă nu moare, aduc învinuiri solului, zicând că e un om ticălos și după învinuirile aduse, trimit un altul, căruia îi dau însărcinări încă fiind în viață.

Aceiași traci, când tună și fulgeră, trag cu săgețile în sus spre cer și amenință divinitatea (care provoacă aceste fenomene), deoarece ei cred că nu există un alt zeu în afară de al lor.

Cartea IV. Cap. 95. Așa cum am aflat eu de la elenii care locuiesc pe țărmurile Helespontului și ale Pontului Euxin, Zalmoxis... fiind doar un muritor - e fost rob în Samos, și anume al lui Pitagora, care era fiul lui Mnesarchos.

După aceea, ajungând liber, strânse bogății mari și, după ce se îmbogăți, se întoarce în patria lui întrucât traci erau foarte nevoiași și săraci cu duhul.

Zalmoxis acesta - cunosător al felului de viață ionian și al unor deprinderi mai cumpănite decât cele trace întrucât avusese legături cu grecii și cu Pitagora, ... a clădit o casă pentru adunările bărbaților, în care (se spune) și primea, și îi punea să benchetuiască pe fruntașii țării, învățându-i că nici el, nici oaspeții săi și nici unul dintre urmașii acestora nu vor trăi pururi și vor avea parte de toate bunătățile. În vreme ce săvârșea cele amintite și spunea lucruri de felul acesta, el a poruncit să i se clădească o locuință subpământeană.

Când a fost gata, Zalmoxis a dispărut din mijlocul tracilor și, coborând în locuința lui de sub pământ, a trăit acolo vreme de trei ani.

Tracii doreau mult să-l aibă jelindu-l ca pe un mort. În al patrulea an, el le-a apărut și, astfel, Zalmoxis făcu vrednice de crezare învățăturile lui. Iată ce se povestește despre înfăptuirile lui.

Cartea IV. Cap. 96. În privința lui Zalmoxis și a locuinței sale subpământene, nici eu nu resping cele spuse, dar nici nu le dau crezare prea mult; mi se pare, însă, că el a trăit cu mulți ani înainte de Pitagora. Fie Zalmoxis om ori vreo divinitate de-a băștinașilor, să ne mulțumim cu cele înfățișate. Acești [geți], a căror fire era astfel, după ce au fost supuși de perși, urmară restul armatei.

Hellanicos, Obiceiuri barbare

A trăit în prima jumătate a sec. al V-lea î.e.n. Hellanicos a adunat mituri și legende, pe care le-a redat în mai multe scrieri. Un loc deosebit îl are opera sa Obiceiuri barbare, în care prezintă date despre traiul populațiilor negrețești.

(Zamolxis) a fost un grec care a arătat geților din Tracia ritul inițierii religioase. El le spunea că nici el și nici cei din tovarășia lui nu vor muri, ci vor avea parte de toate bunurile.

În vreme ce spunea acestea, și-a construit o casă sub pământ, apoi - dispărând pe neașteptate din ochii tracilor - a trăit într-însa. Iar geții îi duceau dorul. În al patrulea an a reapărut și traci credeau tot ce le spunea. Povestesc unii că Zamolxis a fost .... la Pitagora, fiul lui Mnesarchos din Samos. Eliberat, a născocit aceste lucruri. Dar mi se pare că Zamolxis a trăit cu mult înaintea lui Pitagora. Cred în nemurire și terizii și crobyzii.

Ei spun că toți cei morți pleacă la Zamolxis și că se vor reîntoarce. Din totdeauna ei au crezut că aceste lucruri sunt adevărate. Aduc jertfe și benchetuiesc ca și când mortul se va întoarce.

Platon, Carmide

Filozof și scriitor, Platon S-a născut și a trăit la Atena între anii 427 - 347 î.e.n. Platon a studiat operele filozofilor și și-a însușit multe date ale științelor; Este întemeietorul școlii filozofice numite Academia.

A scris 42 de dialoguri și 13 scrisori. În opera sa găsim informații privitoare la societatea greacă și raporturile ei cu populațiile negrețești.

156.d. Tot așa stau lucrurile, Carmide, și cu acest descântec. Eu [Socrate] l-am învățat acolo la oaste, de la un medic trac, unul din ucenicii lui Zalmoxis, despre care se zice că îi fac pe oameni nemuritori.

Spunea tracul acesta că [medicii] greci aveau

dreptate să cuvânteze așa cum v-am arătat adineauri. Dar Zalmoxis, adăuga el, regele nostru, care este un zeu, ne spune:

156.e. Că după cum nu trebuie să încercăm a îngrijii fără să ținem seama de cap, nici capul nu poate fi îngrijit neținându-se seamă de corp, tot astfel trebuie să-i dăm îngrijire trupului dimpreună cu sufletul și iată pentru ce medicii greci nu se pricep la cele mai multe boli: (anume) pentru că ei nu cunosc întregul pe care-l au de îngrijit. Dacă acest întreg este bolnav, partea nu poate fi sănătoasă.

Căci, zicea el, toate lucrurile bune și rele - pentru corp și pentru om în întregul său - vin de la suflet și de acolo curg (ca dintr-un izvor) ca de la cap la ochi.

157.a. Trebuie deci, - mai ales și în primul rând - să tămăduim izvorul râului, ca să se poată bucura de sănătate capul și tot restul trupului ...

157. b. Când mă învăța leacul și descântecele, spunea: Să nu te înduplece nimeni să-i tămăduiești capul cu acest leac dacă nu-și încredințează mai întâi sufletul, ca să i-l tămăduiești cu ajutorul descântecului.

Iar acum - zicea el - aceasta e cea mai mare greșeală a oamenilor ca unii medici să caute în chip deosebit o vindecare sau cealaltă (a sufletului sau a trupului). Și mă povățuia foarte stăruitor să nu mă las înduplecat de nimeni - oricât de bogat, dintr-un neam ales sau oricât de frumos ar fi - să fac astfel. Deci eu,

157. c. pentru că i-am jurat și sunt nevoit să-i dau ascultare, îi voi da într-adevăr ascultare. Și dacă pentru a-l vrăji cu descântecele tracului, își voi da și leacul pentru cap. Dacă nu, nu-și pot ajuta cu nimic, scumpe Carmide.

Mnaseas

Originar din Patrai, Mnaseas a trăit în prima jumătate a sec.al II-lea î.e.n

A scris un Periplus și câteva Periegesis păstrate fragmentar și care înfățișează diverse întâmplări din o serie de ținuturi.

În lexiconul lui Photios „Zamolxis“ ....., Mnaseas (spune că) geții cinstesc pe Cronos, numindu-l Zamolxis.

Diodor din Sicilia, Biblioteca Istorică

S-a născut în Sicilia și a trăit până după anul 21 î.e.n

Diodor a călătorit vreme de mai multe decenii, pregătindu-și marea sa operă Biblioteca. Aceasta cuprinde istoria lumii de la origini până la războiul lui Cezar din Galia.

Din ea ni s-au păstrat cărțile I-V, fragmente din cărțile VI-X, cărțile XI-XX.

Diodor totuși rămâne o sursă importantă pentru evenimentele dintre anii 480 - 301 î.e.n.

I, 94, 2. Într-adevăr, se povestește că la ariani Zathrausthes a făcut să se creadă că o zeitate bună i-a dat legile întocmite de el. La așa-numiții geți, care se cred nemuritori, Zamolxis susținea și el că a intrat în legătură cu zeița Hestia, iar - la iudei - Moise, cu divinitatea căreia i se spune Iahve.

Vergiliu, Eneida

Autor al uneia dintre cele mai importante scrieri ale antichității, Vergiliu este născut în anul 70 î.e.n. în Nordul Italiei. În epopeea sa oglindesc natura țării sale dar și concepția de viață a geților.

III, 34 - 35 Cu sufletul răscolit de multe gânduri mă rugam nimfelor câmpenești și bătrânului Mars Grodives care ocrotește ogoarele geților.

Strabon, Geografia

Născut în anul 63 î.e.n. în Amaseia din Pont, folosind numeroase izvoare literare, descrie evenimente din sec. II-I î.e.n. În scrierea sa Geografia prezintă numeroase informații asupra strămoșilor noștri.

VII, 3, 5. Se spune că un get cu numele Zamolxis ar fi sclavul lui Pitagora și ar fi deprins de la acesta unele cunoștințe astronomice, iar o altă parte ar fi deprins-o de la egipteni, căci cutreierările sale l-ar fi dus până acolo.

Și întorcându-se la el în țară, s-ar fi bucurat de o mare trecere la conducători și la popor - întrucât, întemeiat pe semnele cerești, el făcea prorociri. În cele din urmă, l-a convins pe rege să-l facă părtaș la domnie, spunându-i că este în stare să-i vestească voința zeilor.

Mai întâi (Zamolxis) s-ar fi făcut preot al zeului cel mai slăvit la ei, iar după aceea a primit și numele de zeu (C.298) petrecându-și viața într-o peșteră, pe care a ocupat-o el, și unde ceilalți nu puteau intra. Se întâlnea rar cu cei din afară, cu excepția regelui și a slujitorilor acestuia. Regele lucra în înțelegere cu el, fiindcă vedea că oamenii ajunseseră (datorită lui) mult mai ascultători

decât înainte.

Căci supușii lui credeau că (regele) dă poruncile sfătuit de zei. Obiceiul acesta a continuat până în zilele noastre, pentru că mereu se găsea cineva gata să-l sfătuiască pe rege - și acelui om geții îi spuneau zeu. Muntele (unde se afla peștera) a fost socotit sfânt și s-a numit așa. I se zicea Cogaionon și la fel a fost și numele râului care curgea pe lângă el. Pe când domnea asupra geților Burebista - împotriva căruia s-a pregătit să pornească divinul Caesar, - cinstirea mai sus amintită o avea Decaineos.

A dăinuit la geți obiceiul pitagoreic, adus lor de Zamolxis, de a nu se atinge de carnea animalelor.

VII, 3, 11 ...Spre a ține în ascultare poporul, el și-a luat ajutor pe Deceneu, un șarlatan care rătăcise multă vreme prin Egipt, învățând acolo multe semne de prorocire, mulțumită cărora susținea că tâlmăcește voința zeilor. Ba încă de un timp fusese socotit și zeu, așa cum am arătat când am vorbit despre Zamolxis. Ca o dovadă pentru ascultarea ce i-o dădeau (geții) este și faptul că ei s-au lăsat înduplecați să taie vița-de-vie și să trăiască fără vin.

XVI, 2, 39 ...Și profeții erau cinstiți, încât erau socotiți vrednici de domnie, ...Orfeu, Musaios și zeul la geți, în vechime Zamolxis, un pitagoreu, iar în vremea noastră Decaineos care proroceste lui Burebista.....

Ovidiu, Tristele

S-a născut în anul 43 î.e.n., în Samnium. În anul 8 e.n. a fost exilat la Tomis, unde poetul și-a scris ultimele opere, în care deslușim date despre Dobrogea antică.

V, 3, 21-22 Tu n-ai rămas în patrie, ci ai venit până la Strimonul plin de zăpadă.

Și la getul care se închină lui Marte.

Pomponius Mela, Descrierea Pământului

S-a născut în Spania și a trăit în prima jumătate a sec. I e.n. în alcătuirea Descrierii pământului a folosit material existent, în izvoarele literare, privitor la descrierea unor locuri, dar și obiceiurile popoarelor respective.

II, 2, 18. Tracia este locuită de un singur neam de oameni, tracii, având însă fiecare alt nume și alte obiceiuri. Unii sunt sălbatici și cu totul gata să înfrunte moartea, mai ales geții. Acest lucru se datorește te

credințelor lor deosebite; unii cred că sufletele celor care mor se vor întoarce pe pământ, iar alții socotesc că, deși nu se vor mai întoarce, ele totuși nu se sting, ci merg în locuri mai fericite; alții cred că sufletele mor negreșit, însă că e mai bine așa decât să trăiască.

De aceea, la unii sunt deplânse nașterile și jeliți nou-născuții; dar dimpotrivă, înmormântările sunt prilej de sărbătoare și le cinstesc ca pe niște lucruri sfinte, prin cânt și joc.

Iosephus Flavius, Antichități indoice

S-a născut la Ierusalim în anul 37 e.n. Din operele scrise la Roma s-au păstrat 4 lucrări.

XVIII, 1, 5, 22 ...Nu trăiesc aceștia într-un fel deosebit de al celorlalți oameni, ci traiul lor seamănă cu al așa numiților polistai de la daci.

Criton, Geticele

Născut în Macedonia, fost medic militar l-a însoțit pe împăratul Traian în Dacia în 101 - 106 e.n. în vremea războaielor daco-romane. Din păcate, opera sa referitoare la aceste evenimente a dispărut.

7, 2. Prin înșelăciune și magie, regii geților impun supușilor lor teama de zei și buna înțelegere și dobândesc lucruri mari.

Apollonias din Tyana, Regelui sciților

A trăit în secolul I - II e.n.

Zamolxis era un om bun și filosof, dat fiind că a fost discipolul lui Pythagora, și dacă în acea vreme Romanul ar fi fost așa (ca astăzi) de bună voie i-ar fi devenit prieten. Dar dacă se consideră că trebuie luptă și suferință pentru libertate, dobândește faimă de filosof adică de om liber.

Apuleius, Apologia

Născut în jurul anului 125 e.n. la Madaura, în Africa. Din operele sale, scrise în urma călătoriilor prin Africa, Italia și Orient, s-au păstrat unele discursuri și declamații cât și un roman satiric.

26. Același Platon ne-a lăsat scris următoarele, într-un alt dialog despre un oarecare Zamolxis, de neam trac, dar un bărbat (care se ocupa) cu aceeași știință; „Iar vorbele frumoase sunt (ca niște) descântece“.

Dar dacă lucrurile stau așa, de ce să nu-mi fie îngăduit să cunosc fie bunele cuvinte ale lui Zamolxis, fie

ceremoniile preoțești ale lui Zoroastru?

Lucian, *Scitul sau Oaspetele*

Născut în Samosata în anul 125 e.n., a cunoscut o mare parte a lumii mediteraneene de atunci. Opera sa, intensă și originală, are o valoare documentară și literară.

1. Nu Anacharsis a venit primul la Atena din Sciția, dornic a se instrui în cultura greacă, ci înaintea lui a venit Toxaris, un bărbat înțelept și iubitor de frumos, care năzuia să cunoască cele mai bune rânduieli.

Cât privește obârșia lui, nu se trăgea din vreun neam regesc, nici nu se număra printre purtătorii de pileus, ci era unul din sciții cei mulți și din popor, așa cum sunt la ei așa-numiții «cei cu opt picioare», adică să fie stăpân pe doi boi și o căruță. Acest Toxaris nu s-a mai întors în Sciția, ci a murit la Atena și nu după multă vreme a fost trecut în rândul semizeilor, iar atenienii îi jertfesc: »Medicului străin«. Acest nume l-a dobândit (Toxaris) după ce ajunsese semizeu. Poate că n-ar strica să lămurim care este pricina denumirii și pentru ce motiv a fost socotit în rândul semizeilor, fiind considerat ca unul dintre urmașii lui Asclepios, (și acesta) ca să vă dați seama și voi că nu numai la sciți există datina de a-i face pe oameni nemuritori și de a-i trimite lui Zamolxis soli, ci și atenienii au dreptul să-i zeifice pe sciți în Grecia.

Zeul Tragedion

42. ...S-au făcut multe încurcături și fiecare are altă credință. Sciți jertfesc unui paloș, traciai lui Zamolxis care este un sclav din Samos venit la dânsii, frigenii (jertfesc) Lunii, etiopienii Zilei....

Herodian, *Despre ortografie*

Autorul *s-a născut la Alexandria și a trăit la Roma în vremea lui Marcu Aurelius (161-180 e.n.)*.

II, 514, 25. Zamolxis: se mai numește și Zalmoxis și Salmoxis.

Paradoxograful lui Robde

Este o compilație anonimă ce cuprinde scrieri anterioare sec. III e.n. Textul s-a păstrat într-un codex din sec. XV și a fost editat de Erwin Rohde, de unde și numele.

42. Se spune că geții întâmpină cu lovituri de tobă tunetele lui Zeus și îl amenință pe zeu trăgând cu arcul

în văzduh.

Clemens din Alexandria, *Covoarele*

S-a născut în anul 150 la Atena. S-a stabilit și a trăit la Alexandria până în anul 216, unde a sprijinit creștinismul. A scris o lucrare de educație Pedagogul și tratatul de introducere filosofică în creștinism Covoarele.

I, 15. Este limpede că barbarii cinstesc cu deosebire pe legiuitorii și dascălii lor, numindu-i zei... îmi pare că ei au simțit binefacerile mari ale bărbaților înțelepți și i-au cinstit. La rândul lor, acești bărbați au arătat că înțelepciunea lor este în folosul obștii; (așa sunt) toți brahmanii, odrișii și geții.

IV, 8 Geții, un neam de barbar care a gustat și el din filosofie, aleg în fiecare an un sol (spre a-l trimite) semizeului Zamolxis. Zamolxis a fost unul dintre apropiații lui Pitagora.

Așadar este înjunghiat cel socotit cel mai vrednic dintre cei ce se îndeletnicesc cu filosofia. Cei care nu sunt aleși se mâhnesc amarnic spunând că au fost lipsiți de un prilej fericit.

Origene, *Împotriva lui Celsus*

S-a născut la Alexandria în anul 185 și a numit în 255 e.n. la Tir, fiind unul dintre importanții scriitori bisericești. A scris o serie de opere ce conțin idei originale.

II, 55, [429] După aceea iudeul grăi către concetățenii săi care credeau în Iisus: «Hai, să admitem că vi s-au prorocit toate acestea».

Câți alții însă spun astfel de minunății, ca să convingă pe cel care ascultă prosteste și să tragă foloase din răcăirea lor? Așa se zice că a făcut și Zamolxis, sclavul lui Pitagora, la sciți și chiar Pitagora în Italia.. Și Orfeu la Odriși....

III, 34, [469] ...Apoi, fiindcă cinstim pe cel prins și mort, cum spune Celsus, el crede «că noi am făcut la fel ca geții care cinstesc pe Zamolxis...»

III, 54, [483] ...Oare și noi trebuie să învinuim pe filosofi că au îndemnat sclavi la virtute, pe Pitagora că a îndemnat pe Zamolxis, pe Zenon că a îndemnat pe Persaios și pe cei care nu demult au îndemnat pe Epictet să se îndeletnicească cu filosofia?

(Continuare în pagina 30)

Pătratele Magice

• Adrian Bucurescu

Am văzut cum Geto-Dacii au imaginat un triunghi dreptunghic isoscel care traversează Munții Carpați. Nu este singurul exemplu în privința uimitoarelor cunoștințe matematice pe care le stăpâneau vechii noștri preoți și alți învățați.

Astfel, în sanctuarul de la Popești a fost descoperită o vatră de cult ce reprezintă un pătrat ale cărei diagonale formează patru triunghiuri dreptunghice isoscele. Din fiecare latură a pătratului pornesc câte cinci acante. Cele douăzeci de frunze decorative sugerează celebrul pătrat mat magic, atestat într-un manuscris românesc de la 1777 ca răvaș împotriva turbării, iar într-un alt manuscris, de la 1784, ca răvaș de friguri. Textul este un palindrom, adică din orice parte l-ar privi cineva, de la dreapta spre stânga, de la stânga la dreapta, de sus în jos, de jos în sus, obține aceleași cuvinte:

S A T O R
A R E P O
T E N E T
O P E R A
R O T A S

Traducerea: Prea Curata L-a înălțat (înviat) din pământ (din moarte) pe Cel Pribeag.

Acest pătrat magic, care era mărturisirea de credință a zamolxienilor, transpore și din numele unui Get, PAR-S-PAN-ACOS. „Patru ori (de) Cinci Litere (Încrustații); Pătratul cu Cinci Slove“. Din PAR-SPANACOS provine rom. bărbănoc – plantă cu frunze întotdeauna verzi, cu flori albastre sau violet. Această plantă împodobește steagul de nuntă și se împletește în cununile de mire și de mireasă. Tot din PAR-SPANACOS provine și rom. praznic. De la frunzele de acant din vatra de la Popești, simbol al literelor sacre, se mai leagă și o plantă perenă frumoasă, din familia Acan-

thaceae, numită mătrună sau talpa-ursului (*Acanthus longifolius*), cu frunze mari și flori albe trandafirii, care crește la marginea pădurilor și în locuri însorite. Frunzele ei decorative au fost luate ca model în sculptura antică și caracterizează coloanele corintice. De ea se leagă și o străveche practică românească împotriva ciumei. În Banat, bărbații purtau în șerpar sau buzunar rădăcina plantei, mai ales cătanele când se duceau la război, iar femeile o purtau la brâu, în credința că le ferește de toate relele.

Ca un argument că voievozii români erau inițiați în tainele zalmoxiene este supranumele lui Radu I Basarab, PAN-CRAT, ce se tălmăcește prin „Cinci cuvinte (formule) vrăjite“, de unde avem și a pangări, care în vechime va fi însemnat a vrăji, a fermeca, a blestema. Înrudit cu PANCRAT este și numele satului Pângărați, din județul Neamț. La Fântânele, județul Teleorman, a fost descoperit mormântul principal al unui tumul ce a avut o încăpere funerară de lemn, cu latura lungă orientată pe direcția Nord-Sud. În colțul de Nord-Vest al camerei funerare s-au descoperit osemintele unui tânăr get împreună cu șapte vârfuri de lance și două mărgelile de lut și ocră. Baza mormântului a fost lipită cu lut, iar în centrul lui o suprafață patrulateră, puțin înălțată, de forma unui cub cu laturile de aproximativ 40 cm, a fost pictată cu ALB și ROȘU. Sunt figurate în culoare trei pătrate înscrise unul în altul, tăiate de două diagonale ce unesc colțurile opuse, creându-se astfel patru triunghiuri isoscele de 90, ce-și unesc vârfurile în centrul pătratului. Două dintre triunghiurile cu vârfurile opuse sunt pictate în ALB, iar celelalte în ROȘU. Banda de la baza fiecărui triunghi este de culoare opusă triunghiului propriu-

zis. Legătura dintre aceste două culori, sacre pentru tânărul războinic get, și culorile Mărțișorului românesc este evidentă. De astfel, supranumele Celor Doi Zalmoxis, APOLLON și ARTEMIS, se tălmăcesc prin „Albul“ și „Roșia“, iar laturile și diagonalele pătratului suprafeței formează doi de Z, inițiala zeilor. Acest tânăr get a fost cu siguranță trimis ca sol la Zalmoxis. El nu era doar foarte viteaz, ci și foarte instruit, căci iată ce scrie Clemens din Alexandria: „Așadar, este înjunghiat cel socotit a fi cel mai vrednic dintre cei ce se îndeletnicesc cu filosofia. Cei care nu sunt aleși se mânănesc amarnic, spunând că au fost lipsiți de un prilej fericit“. La rândul lui, Eneas din Gaza scrie: „Geții sugrumă pe cei mai frumoși și mai buni dintre ei și îi fac astfel nemuritori, după părerea lor“. Prin urmare, pătratul în alb și roșu din mormântul de la Fântânele dă de înțeles că tânărul fusese inițiat în știința divină a matematicii.

Cele șapte vârfuri de lance sugerează numărul sfânt 7, adică măsura unei catete a unui triunghi dreptunghic și isoscel, care, după așa-zisa „teoremă a lui Pythagoras“, de fapt a lui Zalmoxis, duce la o ipotenuză măsurând radical din 98. La rândul său, numărul 98 este P la puterea a patra. Benzile care taie triunghiurile, la Fântânele, trimit la așa-zisa „teoremă a lui Thales“, după care o paralelă la una dintre laturile unui triunghi determină pe celelalte două laturi segmente omologe proporționale. În enciclopedii se specifică întotdeauna că această teoremă este atribuită grecului Thales din Milet. Dar, după cum ne informează autorul antic Porphyrius, Geto-Dacii îl mai numeau pe Zalmoxis și THALES. Iată dar cine este adevăratul autor al celor două teoreme celebre!

Piatra din Cer

• *Adrian Bucurescu*

Piramidele egiptene stârnesc și astăzi uimirea nu numai prin strania lor frumusețe, ci și pentru cunoștințele matematice care au fost necesare la construcția lor.

Templele și Sfinxul întregesc impresia de măreție a civilizației egiptene.

În aparență, în afară de KOG-A-ION „Capul lui Ion“, zis și „Sfânxul Românesc“, „Babele“ și apoi Sanctuarele de la Sarmizegetusa, Geto-Dacii nu au lăsat urme culturale prea spectaculoase.

Dar dacă s-ar demonstra că ei ne-au lăsat ca amintire un triunghi dreptunghic cu un vârf în județul Argeș, cu unul în județul Ialomița și cu altul în județul Harghita? Și dacă s-ar mai demonstra că în același triunghi este încorporată așa-zisa „Teoremă a lui Pythagora“, în realitate – a lui Zalmoxis, și că ipotenuza triunghiului simbolizează numărul P?

Spre a preîntâmpina eventualele acuzații de „protocronism“, să vedem ce scrie Jordanes în „Getica“ lui: „Singurul gând al Geților era să ducă la îndeplinire, pe orice cale, ceea ce îi învăța folositor sfântuitorul lor, Decaineus (...).“

Iar el, observând înclinarea lor de a-l asculta în toate, și că ei sunt din fire inteligenți, i-a instruit aproape în toate ramurile filosofiei, căci era un maestru priceput în acest domeniu. El i-a învățat etica, dezvățându-i de obiceiurile lor barbare, i-a instruit în științele fizicii, făcându-i să trăiască potrivit legilor naturii: transcriind aceste legi, ele se păstrează până astăzi, sub numele de Belagines; i-a învățat logica, făcându-i superiori celorlalți popoare, în privința minții; dându-le un exemplu practic, i-a îndemnat să petreacă viața în fapte bune;

demonstrându-le teoria celor douăsprezece semne ale Zodiacului, le-a arătat mersul planetelor și toate secretele astronomice și cum crește și scade orbita Lunii și cu cât globul de foc al Soarelui întrece măsura globului pământesc și le-a expus sub ce nume și sub ce semne cele trei sute patruzeci și șase de stele trec în drumul lor cel repede de la Răsărit până la Apus spre a se apropia sau depărta de polul ceresc“.

Așadar, cu mai bine de un mileniu înaintea savanților Renașterii. Deceneus și ucenicii lui știau că Soarele e rotund, Pământul așijderea și că primul e mult mai mare decât al doilea!

Dar să revenim la triunghiul care traversează Munții Carpați, sugerat de hărțile înscrise pe câte o față a pietrei cerești de la Corbi. Cum am văzut, întâia hartă înfățișează vechea capitală Argedavon a imperiului lui Buerebuistas, aflată la Piscu Crăsanilor. Cealaltă reprezintă noul Argedavon, înălțat în interiorul curburii Carpaților. De la sensurile de „Șapte Capete (Vârfuri, Hotare)“ provin ononimul Harghita și vechea stemă a Transilvaniei – o cetate cu șapte tunuri. Pe harta de la Corbi, cetatea are șapte laturi, deci e limpede că este vorba de ARGE-DAVON.

De la același toponim vine și numele orașului Sfântul Gheorghe, tot din curbura Carpaților, după aceeași etimologie populară ce a dus la satul omonim de lângă Piscu Crăsanilor.

Locul noii capitale a Imperiului Getic nu a fost ales întâmplător, ci a fost calculat după acele Belagines, legile divine pomenite de Jordanes. Astfel, unghiul drept al triunghiului este la Corbi, fiindcă acolo trebuie să fi fost un templu, un important templu ce adăpostea piatra căzută

din cer. Vârfurile unghi de 45° se află la Piscu Crăsanilor, celălalt – la noul Argedavon, în Harghita.

„Șapte Capete“ înseamnă și „Șapte Hotare; Șapte Măsuri“, de aceea este clar că fiecare catetă are această lungime. După „Teorema lui Pythagoras“, suma pătratelor catetelor este egală cu pătratul ipotenuzei.

Așadar: $7^2 + 7^2 = 49 + 49 = 98$. Că 98 era măsura mistică dintre cele două cetăți omonime ne-o demonstrează numele tracice, atestate, NA-SI-TATU și NU-SA-TITA, care înseamnă „Nouă și Opt“ (cf. rom. nouă și alb. tetē „opt“). Aceleași nume puteau fi înțelese și ca NA-SITATU, respectiv NU-SATITA, adică „Noua Învățătură (Religie)“, și se referă la marea reformă religioasă înfăptuită de Buerebuistas și Decaineus la anul 666 de la nașterea Celor Doi Zalmoxis (cf. rom. citi, citit, zodie). Dar NA-SITATU și NU-SATITA înseamnă și „Noua Cetate“ (cf. germ. Stadt „oraș“; rom. Cetate; sat) și aceasta poate fi o explicație a înălțării unei noi capitale, mult mai apărută decât în câmpul la Piscu Crăsanilor.

Revenind la numărul 98, observăm că acesta este misticul număr P la puterea a patra!

De acum, pentru topografi și arheologi pare destul de simplu de a găsi urmele cetății Argedavon din Ardeal, mergând în unghi drept de la Corbi, pe aceeași distanță ca aceea dintre Corbi și Piscu Crăsanilor! Este aproape sigur că ea se afla pe locul sau în împrejurimile municipiului Miercurea-Ciuc.

Trecerea de la Zalmoxianism la Creștinism.

Zalmoxianismul – parte componentă a dreptei credințe la români

Conf.dr.G.D.Iscru

Revenim la *Zalmoxianism*, aproape complet ca doctrină teologică (i-a lipsit doar Fiul lui Dumnezeu, trimis prin Duhul Sfânt pentru mântuirea pământenilor), prima și cea mai completă doctrină teologică a Străvechimmii și a Antichității, temelia dreptei credințe (ortodoxia) a acestor epoci, un capitol dintre cele mai interesante și mai instructive, care ne subliniază o dată în plus – și subliniază fundamental! – autohtonă și continuitatea în Spațiul carpato-danubiano-balcanic (față de care ingerințele ulterioare au fost și sunt blasfemii și necuviințe politice!). Următoarea etapă în evoluția lui este aceea a acceptării Creștinismului. Iar creștinismul se constituie ca o a doua etapă în istoria dreptei credințe a națiunii române.

În primul rând, zalmoxianismul, dacă îl „urcăm” în timp, în epoca lui Saturn, are doi mari martiri întruchipând ideea sacrificiului pentru binele oamenilor: Prometeu și Orfeu, ambii localizați *ab initio* în acest spațiu, chiar dacă ulterior au fost „preluați” și de spații spirituale. Pe cel dintâi, care aparține Titanilor „Epocii de Aur”, în Spațiul Carpat, ferecat de o Coloană a Cerului din Bucegi sau din Parâng, pe Prometeu, pentru sacrificiul îndurat pentru binele oamenilor, nedreptățiți de Joe, biruitorul lui Saturn, am văzut cum N. Densușianu, descriindu-i pe larg martiriul, după

izvoare, l-a numit „*Christ al lumii vechi*” (3/370). Iar lui Orfeu, pentru legendara lui moarte martirică, fără vină, pentru atâtea câte a făcut spre binele oamenilor, ca om de înaltă cultură, autor al multor opere de învățătură și simbol al lirismului, călăuzitor al Argonauților spre locurile de origine ale strămoșilor, model de fidelitate în familie, inclusiv față de memoria soției sale, lui Orfeu, gnosticii i-au închipuit o moarte christică, pe cruce.

În al doilea rând, poate în „euforia” romanizării, obișnuindu-ne prea mult cu expresia că: „*poporul român s-a născut creștin*”, cu sensul că geneza lui s-ar fi petrecut în perioada afirmării și a biruinței creștinismului în epoca „romană” și postromană a Daciei și supralicitând trecerea „ușoară”, fără „probleme”, a traco-geto-dacilor/românilor, de la zalmoxianism la creștinism, comparativ cu toți ceilalți vecini ai noștri, s-a trecut cu ușurință peste izvoarele care atestă nu doar o „simbioză” îndelungată, ci chiar convulsii în *procesul de creștinare*, unele legate de frământările din cadrul Imperiului de Răsărit, care a avut mulți împărați de origine traco-geto-dacă, altele legate de misiunile de creștinare ale Apostolilor și ale ucenicilor lor creștinați.

Eliberarea, în fapt, a pământului Daciei romane nord-dunărene de către Regalianus, un strănepot al lui Decebal (vezi mai departe) (258-270 d.Hs.); persecutarea cruntă a creștinilor, în Imperiu, în timpul mai multor împărați, cu deosebire în

timpul lui Dioclețian (284-305 d.Hs.), - un traco-geto-dac; continuarea persecuției sub Galeriu cel Bătrân (305-311 d.Hs.) – și el un geto-dac! -, fostul Cezar al acestuia pentru partea de Răsărit a Imperiului, chiar dacă Galeriu, în ultimul an de domnie (311), a permis existența creștinismului; reluarea persecuției creștinilor sub urmașul acestuia, Galeriu cel Tânăr (311-313 d.Hs. – tot un geto-dac!), ambii dorind restaurarea unui *Imperiu dac* în locul celui roman, pe care-l urau -, concomitent – evident! – cu restaurarea a zalmoxianismului, toate aceste evenimente au influențat menținerea zalmoxianismului, iar primii Apostoli creștini au putut pătrunde în Spațiul dacic abia în sec. IV, învățând, desigur, limba localnicilor – pentru eficientizarea acțiunii lor! – și traducând Scripturile în *limba maternă* a acestora (90/67). De asemenea, răspândirea cultului zeului *Mithra* în Imperiul roman târziu – în fond, o zeităte traco-geto-dacă, nu iraniană, eventual „readusă” de soldații romani din Persia, cum s-a spus! -, ca și cultul Cavalerilor danubieni, a reprezentat, practic, o reactivare a zalmoxianismului în Imperiu, la scară largă, cu atât mai mult în Dacia.

În sec. IV și mai ales în secolele următoare, când se dezvoltă puternic Episcopia Tomisului și se intensifică efortul de creștinare în rândul geților dobrogeni, are loc „concilierea finală” între zalmoxianism și creștinism. Traco-geto-dacii/românii îl primesc pe Iisus

Hristos, fiul Divinității Supreme – o *esență divină*, deci ceea ce lipsea în zalmoxianism! – și bogatele învățături ale acestuia transmise prin Apostoli, care se suprapuneau ori se întregeau fericit cu cele zalmoxiene, dându-le o mai mare forță, ca învățături trimise de Divinitatea Supremă, prin însuși Fiul Său, acum *intrupat* pe Pământ pentru mântuirea oamenilor. Firește, Apostolii și-au împlinit opera misionară, în Dacia remarcându-se Sf. Apostol Andrei, Sf. Apostol Pavel, Sf. Apostol Filip și Nicetas din Rhemesiana, dar opera de creștinare s-a intensificat de la om la om, prin ucenicii creștinați. Unora li s-au păstrat *Actele martirice*, foarte bine prezentate și analizate de prof.dr. Mihail Diaconescu (v.nr.4/434 și urm.).

Lui Nicetas din Rhemesiana îi aduce laude Paulinus din Nola pentru misiunea de creștinare în ținuturile geto-dacilor din Balcani până în Carpați. Pentru importante date și aprecieri cuprinse în poem redăm fragmentul de mai jos:

„Vei merge departe până la dacii de la miazănoapte...

... Ca odinioară lui Tobias printre mezi, așa să-l însoțească

și să-i fie călăuză până la daci chiar îngerul.

... Vei învăța neamurile spre a-și supune.

Sălbaticile grumazuri blândului Hristos!

Acolo unde Boreas în ținuturile ripheice (carpatice, n.n.)

Înțepenește fluviile cu ghețuri dese,

Tu vei dezgheța cu focul «credinței»

mințile înțepenite de gheața de deasupra.

Căci iată besi «din Haemus, n.n.», năpraznici prin pământurile

și sufletele lor și mai aspri ca zăpezile,

au ajuns acum ca niște oi și sub îndrumarea ta

se îmbulzesc spre locașul păcii.

Grumazurile pe care, mereu neînfrânți de război,

Au respins să le supună sclaviei,

Le pun acum cu bucurie sub

Jugul adevăratului stăpân.

Acum bessul mai bogat prin valoarea muncii sale

Se înalță; aurul pe care-l căuta

Înainte cu mâna în pământ,

îi culege acuma cu mâna din cer.

O, ce schimbare a lucrurilor! Ce înfățișare bine rânduită!

Munții inaccesibili mai înainte și sălbatici

ocrotesc acum tâlharii prefăcuți în monahi, fii ai păcii.

... Toate ținuturile de la miazănoapte îți zic tată,

La cuvintele tale scitul se îmblânzește,

se desprinde din el însuși și sub

îndrumarea ta își părăsește gândurile sălbatic.

Aleargă geții și dacii în cele două ținuturi;

cel care lucrează pământul din ținutul de la mijloc sau

cel cu căciulă și boi mulți, locuitor al țărmlui îmblâșugat“.

(Paulinus din Nola, *Despre întoarcerea lui Nicetas sau despre Dacia*, 17-252-cf. 112/II, 177-181).

Dintr-un poem al Sfântului Grigore I de Nazians, episcop de Constantinopol între anii 379-381 – poemul Carmen, II -, unul din cei mai importanți Părinți și scriitori bisericești, rezultă participarea directă a unor înalți ierarhi traco-geto-daci, convertiți întru misiunea de creștinare:

„Și getul Zalmoxis, aruncând săgeți prin mulțime, îndumnezeia pe fiecare credincios“ (4/63 s.n.).

Era un get convertit, cu acest nume? Mai degrabă putem vedea în acesta, într-o figură de stil a episcopului-poet, pe însuși Marele

Preot al geto-dacilor participând, către sfârșitul sec. al IV-lea, la misiunea de creștinare. Se produsese, oare, „marea conciliere“? Greu de spus, pentru că „disputa“ zalmoxianism-creștinism va continua în jurul sărbătorilor și a ritualului. Este știut că Biserica creștină, pentru reușita misiunii sale a dus o „politică“ înțeleaptă, chiar abilă și perseverentă pentru suprapunerea și fixarea sărbătorilor sale peste cele zalmoxiene, cu acceptarea până la „...uitare“ a celor străvechi și „fixarea“ celor creștine. Acum, când prof. Etnolog Ion Ghinoiu a publicat *Calendarul țaranului român*, ar fi interesant de făcut o „corespondență“ între cele două categorii de sărbători. Cu timpul, s-a putut vedea, multe sărbători zalmoxiene au fost „uite“ iar peste ele s-au fixat cele creștine, la această fixare contribuind însă îndătinarea celor vechi, care s-au celebrat în paralel, până ce au fost „uite“... La fel stau lucrurile și în ce privește diversele ritualuri la sărbători sau marile momente ale vieții.

Este foarte curios – și este negativ, dată fiind necesitatea, pentru ortodoxia românească cel puțin, a *acceptării zalmoxianismului*, atât ca filosofie teologică, cât și în ce privește sărbătorile și ritualurile sale *ca parte componentă a unei drepte credințe de multe ori milenare în Spațiul carpatic*.

Deși Biserica ortodoxă, timp de câteva secole, a acceptat tacit, din motivele arătate, sărbători și ritualuri zalmoxiene, se pare că, de la o vreme, mai cu „blândețe“, mai cu fermitate, cu „cuvânt de ordine“ către preoți și ierarhi, a început să respingă sărbătorile și ritualurile zalmoxiene, numite „păgâne“, cu sensul peiorativ al cuvântului -, adică „necredincios“, venind de la „necredincioși“ -, sens pe care

creștinismul l-a dat „barbarilor“ în epoca marilor migrații, iar ulterior celor de altă credință (islamici etc.); or, cuvântul „păgân“ vine de la *pagus* = sat (alături de „vicus“ – în latină) – și ar fi cel mult o dovadă a creștinării mai cu greu a sătenilor („paganilor“).

Observând atent bolta cerească, cu denumirile populare/țărănești ale constelațiilor (v.p. 100 – cf. nr.75), constatăm că ea însăși ni se prezintă tocmai prin întrepătrunderea zalmoxianism-creștinism, ca un argument major de străvechime, autonomie și continuitate în Spațiul carpatic.

Un „detaliu“ în plus în acest sens, sesizat de etnologul Ion Drăgoescu și preluat de d-na Silvia Păun, este „multiplicarea“ *carelor* pe Boltă, în afara celor bine cunoscute (Carul mare și Carul mic), numărul lor ajungând la 18, după cum urmează (la unele se dau *explicații foarte interesante*): 1. *Ursa Mare* – Carul Mare al lui Traian, cu care a dus învinșii, în robie; 2. *Ursa Mică* – Carul Mic al lui Traian, cu care a dus bogățiile din Dacia; 3. Auriga – Carul lui Dumnezeu sau Trăsura; 4. *Perseu* – Carul Dracului, ca și Căpățâna ori Barda; 5. *Carul Îngerilor*; 6. *Carul lui Sfântul Ilie*, ce aleargă dracii; 7. Carul lui Sfântul Toader cu 9 cai ce mână soarele spre miază-zi; 8. *Carul lui Sfântul Nicolae* sau Nicoară ce întoarce soarele spre miază-noapte; 9. Carul fraților de pe lună, cu care încarcă grânele; 10. *Carul Domnului*, cu care transportă pazele ce au fost împrăștiate de către draci pe Calea Lactee (sau Calea Laptelui); 11. *Carul Sfântului Petru* (tras de lună); 12. *Carul de recunoștință a lui Dumnezeu și al Sfântului Petru* (pentru femeia nevoiașă care le-a oferit adăpost); 13. *Carul Mare al lui Iov* (cu care și-a dus comorile la îngropat); 14. *Carul Mic al lui Iov*

(cu care s-a ridicat la Cer); 15. *Carul lui Pepelea*; 16. *Carul lui Crăciun*; 17. *Carul Anului Nou*; 18. *Carul Ilenei Cosânzene* sau al Sânzienei (75/181).

Tot un argument extraordinar de străvechime, autohtonie și continuitate este și cel referitor la mitologicul prim rege al Spațiului carpatic, regele Ioan, în creștinism celebrat ca Sfânt, Ion – Sânt – Ion, urcat la Dumnezeu ca purtător de mesaj al *autohtonilor* și purtând, deopotrivă, grija lor, trimis de Dumnezeu să măsoare pământul, „*Pământul cu umbletul și Cerul cu cugetul*“, cum spune un cântec popular cules de N. Densușianu în 1892 (75/181).

Un exemplu de amiabilă „cădere la pace“ între zalmoxianism și creștinism este menținerea mării sărbători zalmoxiene a Crăciunului, peste care s-a suprapus una din cele mai mari sărbători ale creștinismului – nașterea (*corect, întruparea*) Domnului nostru Iisus Hristos. Despre această chestiune, foarte importantă, dl. Gheorghe Gabriel a publicat, recent, un studiu de „punere la punct“ (57 f.).

În Spațiul carpatic, *Crăciunul* este mult prea vechi, străvechi, Bătrânul Crăciun fiind asimilat lui Saturn din „Epoca de aur“ (istoria mitologică). Saturn a fost preluat cu acest nume de Roma Peninsulei Italice (la greci – Cronos), care la 25 decembrie sărbătorea *Saturnaliile*, în cinstea lui *Saturn*, „*Zeul Daciei*“ (*Deus Daciae* – de reținut!). Era *solstițiul de iarnă* după calendarul iulian, când ziua/lumina începea să crească, puțin câte puțin, pe seama nopții. Zalmoxianismul și teologiile derivate/inspirate din această sărbătoare, la 25 decembrie, celebrau *Ziua creșterii luminii*, care biruie forțele întunericului (57f./104). Metaforic, se putea înțelege și o „naștere“/

„renaștere“ a luminii, iar Iisus este, pentru creștini, lumina.

Or, cea mai veche mențiune scrisă a *întrupării* lui Iisus Hristos este din sec. IV d.Hs.

Biserica creștină a suprapus peste această *străveche* sărbătoare zalmoxiană a Crăciunului sărbătoarea *întrupării* Domnului, cu șanse sigure de a o statornici. Biserica Apusului a stabilit această zi de 25 decembrie în anul 354, iar în anul 386 a hotărât-o și Biserica Răsăritului (57f./107).

Dar acțiunea de creștinare, deloc ușoară la multe popoare, s-a prelungit până în sec. X-XI; în funcție de aceasta, desigur, și acceptarea la 25 decembrie ca zi a Nașterii Domnului. În timp ce la alte popoare era o zi ce se stabilea de Biserică, după acceptarea creștinării, pentru sărbătoarea Nașterii Domnului, la români era o străveche sărbătoare a creșterii luminii, a Soarelui care „crește“ (*Sol invictus*), a zeului Mithra (și el un zeu carpatic, zeu al luminii care crește), a bătrânului Saturn/Moș Crăciun.

Cuvântul *Crăciun* este un cuvânt străvechi al limbii române. Preluarea lui în alte limbi nu s-a putut face decât din română, direct sau indirect. Dar și pentru el DEX-ul „științificilor“ trimite la un cuvânt latin! De altfel pentru autorii acestui dicționar de referință nici un cuvânt din limba română nu este autohton!

Și totuși, chiar Biserica Ortodoxă Română, până de curând, în textele și calendarele sale, n-a menționat, la 25 decembrie, *Crăciunul*, deși, popular, el se sărbătorea amplu, cu atâtea cântece și ritualuri tradiționale! Dar în cele din urmă l-a acceptat, menționându-l și în textele sale, ca și în calendare.

SFINȚII IOAN CASIAN ȘI DIONISIE CEL MIC

• Dr. Eugen Moraru

Ioan Casianul și Dionisie cel Mic (sau cel smerit) sunt două nume reprezentative ale spiritualității românești din ținuturile daco-romane dunărene și pontice în secolele IV-VI. Sămânța Evangheliei lui Hristos, semănată în aceste locuri încă din primul veac creștin de Sf. Ap. Andrei și de ucenicii Sf. Ap. Pavel, a rodit binecuvântat. Caracterizată de timpuriu printr-o puternică organizare a vieții sale bisericești și monahale, cu o veche episcopie la Tomis, cu episcopi participanți la sinoadele ecumenice ale Bisericii, cu teologi care au strălucit prin viața, cultura și scrisul lor, provincia Sciția Mică (Scythia Minor, Dobrogea de astăzi) a constituit o adevărată punte de legătură între Răsărit și Apus, vehiculând în tot spațiul creștin mediteranean valori nepieritoare ale vieții și culturii bisericești ortodoxe.

1. Născut în jurul anilor 360-365 în Sciția Mică, numit de vechii istorici „Casian cel de neam scit”, Sfântul Ioan Casian și-a petrecut copilăria în ținuturile străbune dobrogene ale podișului și văii Casimcei, cunoscând pe viu viața locuitorilor de aici și dreapta lor credință în Hristos - Domnul.

A fost crescut în dragostea de neam și legea strămoșească primind o aleasă educație. Pe lângă cunoștințele sale teologice, cunoștea din operele marilor clasici ai antichității. Citea din Virgiliu, Horațiu, Cicero.

Impresionat de viața călugărească, cunoscând desigur viața monahilor din grotle și mănăstirile dobrogene, împreună cu sora sa și cu prietenul său Gherman, Sfântul Ioan Casian face o călătorie la locurile sfinte, așezându-se apoi într-o mănăstire de lângă Betleem.

De aici, în două rânduri, prin anii 358 și 394, au mers în Egipt, patria clasică a vieții călugărești în care au strălucit Sf. Pahomie cel Mare, Sf. Antonie cel Mare și alți călugări îmbunătățiți. Au cunoscut multe așezări monastice și au luat legătura cu vestiți părinți ai deșertului, între care: Avva Cheremon, Nesteros, Moise, Apolon, Pafnutie ș.a.

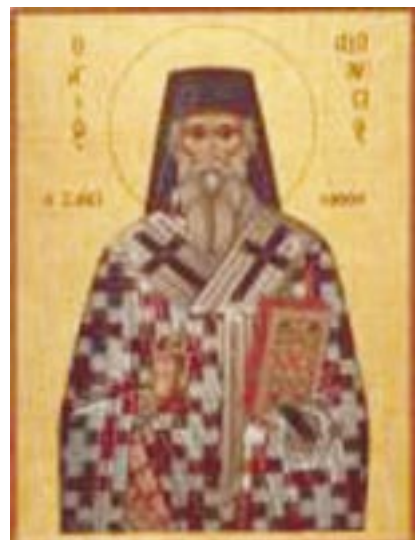
Urmând mai departe firul știrilor despre viața Sfântului Ioan Casian, aflăm că ajunge și la Constantinopol, unde petrece câțiva ani în preajma Sf. Ioan Gură de Aur, vestitul ierarh din capitala Bizanțului. Este hirotont diacon, și în ascultare și smerenie rămâne aici până în anul 404, când va pleca la Roma (probabil cu sora și prietenul său), insistând acolo pe lângă papa Inocenție I ca acesta să intervină în favoarea vrednicului patriarh de Constantinopol, care era silit acum să plece în al doilea exil, după judecățile nedrepte ce i s-au făcut.

Din capitala vechilor cezari, după câțiva ani, trece în sudul Galiei (Franța de azi), în orașul Marsilia, unde se pare că a fost hirotont preot. În aceste ținuturi a întemeiat în jurul anului 415 două mănăstiri, una de călugări și alta de călugărițe, semănând departe de locurile sale natale spiritul evanghelic și patristic

daco-roman al Sciției Mici, experiențele vieții călugărești răsăritene, devenind astfel părintele monahismului apusean. Lucrările și înfăptuirile sale în acest domeniu au avut o influență mare asupra lui Benedict de Nursia, reprezentant de seamă al vieții monastice apusene.

Aici în Marsilia, purtând grijă de rânduiala vieții din mănăstirile întemeiate de el (unde probabil s-au așezat sora și prietenul său) și-a trăit Sfântul Ioan Casian ultimii ani ai vieții sale până în jurul anului 435, când a adormit în Domnul. Biserica Ortodoxă îi prăznuiește amintirea vieții sale la 29 februarie. Mistuit de dorul după desăvârșire, s-a nevoit cu osteneală în lupta cea bună a dreptei credințe și a alesei viețuiri, fiind legat sufletește de mediul creștin dobrogean și de vrednicii locuitori ai acestor ținuturi străromâne.

Lucrările rămase de la el, scrise în limba latină (traduse ulterior și în grecește), dezvoltă cu predilecție teme duhovnicești și teologice, făcând cunoscută în Apus bogăția gândirii și vieții creștine răsăritene. Astfel în jurul anului 420, la dorința episcopului Castor din Galia, Sfântul Ioan Casian scrie: „Despre așezămintele mănăstirilor de obște și

despre cele opt păcate principale“. În această lucrare, ce cuprinde 12 cărți, autorul tratează despre disciplina și regulile vieții călugărești, despre virtuțile care trebuie să împodobească chipul adevăratului monah, despre lupta și biruința asupra păcatului, despre asprele nevoițe ale vieții duhovnicești în urcușul dobândirii dragostei, care, după cuvântul Apostolului Pavel, „nu va cădea niciodată“ (I Cor. 13, 8). Pentru viața monahală apuseană, această lucrare a avut o mare însemnătate, tot așa cum au avut în Răsărit vestitele *Reguli* (mari și mici) ale Sf. Vasile cel Mare.

O altă lucrare a acestui teolog răsăritean pe meleagurile noastre se intitulează „*Convorbiri cu Părinții*“, în 24 de capitole, cuprinzând o parte dintre discuțiile duhovnicești avute cu cei mai vestiți pustnici ai Egiptului la sfârșitul secolului al IV-lea. Varietatea temelor abordate, cugetările pline de bogate învățături, chipul moral al marilor părinți au făcut din ele cele mai vechi și mai apreciate pagini ale Patericului.

La îndemnul lui Leon, viitorul episcop al Romei, Sfântul Ioan Casian – Scitul scrie, pe la anul 430 un tratat teologic, în șapte cărți: „*Despre Întruparea Cuvântului*“, în care cu un bogat material biblic și patristic afirmă dumnezeirea Cuvântului întrupat, Hristos–Mântuitorul fiind *Dumnezeu adevărat și Om adevărat*, iar Fecioara Maria Născătoare de Dumnezeu, combătând astfel rătăcirea ereticului Nestorie și apărând ortodoxia învățurii de credință a Bisericii.

Activitatea sa desfășurată pe trei continente, largă circulație pe care a avut-o opera sa în toată lumea creștină a acelor timpuri, legăturile sale cu oameni de seamă ai Bisericii, aportul adus la organizarea vieții monahale în Apus, după modelul și tipicul răsăritean, chipul său de călugăr și bun creștin, conturează și o trăsătură ecumenistă a personalității acestui teolog care a făcut cunoscut până departe aspecte ale vieții creștine

străbune și ale zestrei spirituale a strămoșilor noștri.

2. Dionisie cel Mic (sau cel smerit, după cum pe bună dreptate poate fi numit) s-a născut tot în Sciția Mică, la un veac după Sfântul Ioan Casian, în jurul anului 470. „Având mereu înaintea ochilor minții râvna sfântă pentru hrană duhovnicească“ – cum însuși mărturisește –, a îmbrățișat de tânăr viața călugărească.

Ne-a lăsat în scrierile sale și câteva știri prețioase despre locurile și oamenii ținuturile sale de baștină. Sciția – zice el – „era îngrozitoare prin frig și prin barbari, dar are oameni plini de căldură și minunați prin blândețea purtării“. Despre sine, ne spune că: „de mic am fost renăscut prin haina botezului, și am fost învrednicit să văd viața cerească (adică monahală, n.n.) a fericitilor părinți cu care această regiune se slăvește ca de o roditoare duhovnicească“.

Cunoscând mănăstirile dobrogene, fiind iubitor de carte și de știință, agonisindu-și o bogată cultură teologică, dornic să se împărtășească și din viața altor așezări monahale, ajunge în părțile Orientului, apoi la Constantinopol și la Roma. Aici se stabilește într-o mănăstire de la poalele Palatinului, probabil Sf. Anastasia, spre sfârșitul anului 496. Și-a desfășurat activitatea sub zece papi până în jurul anilor 545-550, când s-a mutat la cereștile locașuri.

Călugăr învățat, dar plin de smerenie, blând ca paginile Evangheliei, cu vorbă puțină și cumpătată, atașat rânduielilor părintești în care s-a născut, Dionisie cel Mic – dar cu suflet mare, a ostenit ani în șir traducând în limba latină însemnate pagini din lucrările Părinților din Răsărit: Sf. Atanasie cel Mare, Sf. Vasile cel Mare, Sf. Grigorie de Nazianz, Sf. Grigorie de Nyssa, Sf. Ciril al Alexandriei etc., necunoscute prea mult, până atunci, în Apus.

A tradus, de asemenea, hotărârile și canoanele sinoadelor ecumenice, contribuind astfel la cunoașterea și receptarea lor în lumea creștină. S-a

ocupat și de unele vieți de sfinți: Descoperirea capului Sfântului Ioan Botezătorul, Pocăința Sfintei Thaisia, Viața Sfântului Pahomie ș.a. Cunoștea foarte bine controversele hristologice din veacul V ale nestorienilor și monofiziților, legate de persoana și lucrarea Mântuitorului Iisus Hristos. Nici în timpul său acestea nu încetaseră. Dionisie cel Mic are legături cu „călugării sciți“, amestecați și ei în discuțiile teologice. Pentru a-i întări în dreapta credință, traduce cele 12 anatematisme ale Sf. Ciril, prețuind mult ortodoxia acestui sfânt părinte alexandrin.

Preocupările de astronomie și cronologie ale lui Dionisie cel Mic au făcut ca de numele lui să fie legată *întemeierea erei creștine*. Cu o mică eroare de calcul (aprox. 4-5 ani) el a stabilit o nouă numărătoare a anilor, nu după olimpiadele grecești și nici după anii de la zidirea Romei, ci de la *Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos* „pentru ca astfel să fie tuturor cunoscut începutul mântuirii noastre și să apară mai clară cauza răscumpărării neamului omenesc“ – după cum zicea el însuși.

Prin spiritul echilibrat al unui erudit teolog, prin traducerile sale patristice și canonice care au circulat în Apus. Dionisie cel Mic a consolidat unitatea Bisericii, a spiritualității și culturii creștine în general. Chiar dacă a activat mulți ani la Roma, a purtat cu cinste zestrea părintească, fiind legat de frații săi dintre Dunăre și Mare, despre care spunea atât de frumos că „*țin cu tărie dogmele dreptei credințe*“ și îi recomanda tuturor ca „*pildă de viață și sinceritate*“.

Pilduitoarea lor viață, nevoițele lor încrestate pe un caracter chibzuit modelat, cultura vastă pe care au avut-o, scrisul lor în care au lăsat să picure ceva din seva moștenirii străbune daco-romane fac din Sfântul Ioan Casian-Scitul și Dionisie cel Mic doi bărbați de seamă pe care i-au dăruit culturii patristice ortodoxe și vieții Bisericii din primele veacuri ținuturile noastre străbune românești.

O ASPIRAȚIE APROAPE DACICĂ: ROMÂNIA, MEMBRU NATO CU DREPTURI DEPLINE

• Ing. Nicolae Spiroiu

„Așezată în calea tuturor răutăților“ – cum scria Nicolae Iorga – România modernă de după 1859, ca și principatele carpato-dunărene românești rezultate din scindarea medievală a regatului antic al geto-dacilor – inițial independente, apoi aflate veacuri de-a rândul sub dominația temporară a populațiilor de migratori, iar ulterior unele sub suzeranitate otomană pe bază de capitulații, altele anexate de imperiile hrăpărețe vecine - a tânjit timp de două milenii, după realizarea unui spațiu de securitate stabil, prin alianțe care să le sporească forța de acțiune împotriva amenințărilor la adresa integrității teritoriale, suveranității și independenței.

Istoria modernă și contemporană a României este de fapt istoria acestei lupte pentru stabilitate și securitate, dusă când cu „armele“ dreptului și ale diplomației –care au dat naștere unui Titulescu sau Gafencu - când cu baionetele pe teatrele de operații și câmpurile de luptă din Balcani, de la Mărăști, Mărășești sau Oituz, de la est și de la vest pentru reîntregirea teritoriului național supus rapturilor teritoriale pe bază de dictate și pacte imperialiste din anul 1940, care au sfărțecat trupul țării, din care au fost anexate provincii istorice reprezentând vetre milenare de cultură și civilizație românească – Ardealul de Nord, Bucovina de Nord cu Ținutul Herței și Moldova de Răsărit – dintre Prut, gurile Dunării și Nistru – unele fiind răni neînchise încă în sufletele românilor. O istorie tristă, care a aruncat România de după război în spațiul controlat de comunismul sovietic și în așa-zisa alianță de la Varșovia, croită pe principii totalitare, care reprezenta mai degrabă o amenințare pentru proprii membri decât o pavăză – vezi Primăvara de la Praga din 1968, înăbușită în sânge de trupele „Tratatului“ și care a demonstrat că numai o alianță politico-militară puternică, întemeiată pe comunitatea de valori democratice, pe liberul consimțământ al membrilor, poate constitui temelia construcției unei societăți în care drepturile și libertățile fundamentale ale omului să fie la adăpost. Aceasta este și explicația pentru qusiunanimitatea cu care, în condițiile eliberării de totalitarism, forțele politice și cetățenii României a susținut consecvent și sistematic ideea aderării la Alianța Nord Atlantică, neprecupețind nici un efort în îndeplinirea criteriilor din Planurile Anuale de Aderare, criterii ce au inclus și importante măsuri din domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale Românilor.

Am făcut această succintă evocare pentru a putea avea reprezentarea exactă a dimensiunii excepționale a evenimentelor ce au înscris o pagină de istorie recentă și o explicație plauzibilă a entuziasmului firesc cu care au fost întâmpinate: 29 martie 2004, admiterea României cu

drepturi depline în Alința Nord-Atlantică, marcată prin depunerea instrumentelor de ratificare a Legii de aderare la NATO de către primul-ministru al României la Departamentul de stat al SUA, și de ceremonia aferentă de la Casa Albă; 2 aprilie 2004, ceremonia ridicării pe catargul din fața sediului NATO din Bruxelles a drapelului de stat al României, alături de cele ale celorlalte 25 națiuni membre ale alianței.

Aceste date astrale au fost precedate de alte paliere de așteptare, de acțiune și de speranțe: Bruxelles, 26 ianuarie 1994, semnarea de către România a Parteneriatului pentru Pace cu NATO; Praga, 21 noiembrie 2002, momentul invitării României de a adera la Alianță, urmat de vizita la București a președintelui Bush, care a confirmat sub auspiciile unui curcubeu răsărit ca o speranță dintre norii suferințelor nostre milenare susținerea României pe drumul rămas de parcurs până la statutul de membru NATO cu drepturi depline, *care ne va elibera de primejdia amenințărilor ancestrale care-i făcea pe strămoși – încă de pe vremea geto-dacilor - să are cu sabia lângă plug.*

Dar, ceea ce nu ne-a spus atunci președintele american, subliniez eu acum: *ne va elibera și de ceea ce am putea numi propriul nostru jug.* Jugul lipsei sau al ignorării valorilor democratice veritabile din societatea românească în tranziție, de natură să asigure – între altele - drepturile și libertățile cetățeanului. Adică eliberarea de acele mentalități și practici care compromit democrația și ideea de capitalism elevat, înlocuindu-le cu bunul plac și cu falsul capitalism, mai nociv pentru cetățean decât însăși socialismul. Pentru că membrii alianței în care tocmai am intrat împărtășesc aceleași valori morale și de civilizație democrată, aparținând atât spațiului comun de securitate, cât și unui spațiu comun de valori în care respectul pentru ființa umană și drepturile acesteia sunt așa cum trebuie, adică sfinte.

Desigur, lucrurile nu se vor schimba peste noapte. Momentul intrării de jure în NATO este un nou început pentru ceea ce se numește perioada de integrare totală, politică și militară, în alianță. În cazul Spaniei, care a aderat în 1982, această perioadă a fost de aproape 18 ani. Noi am avut însă Planurile Anuale de Aderare, iar istoria are alt ritm acum față de 1982. Integrarea noastră va fi mult mai scurtă, deci și ținta creării condițiilor pentru respectarea drepturilor omului la standarde comune cu cele din marile democrații tradiționale din cadrul alianței, mult mai apropiată.

Cu gândul la aceste frumoase perspective, ne asociem urării făcute de partenerii noștri la Washington și la Bruxelles: Bun venit în NATO, România!

Răscoala de la 1784 privită dintr-o altă perspectivă

Visul lui Horea

• Prof. Augustin Deac

Există încă în Istoria Românilor o seamă de momente extrem de importante, care nu sunt tratate, după părerea noastră, la adevărata lor semnificație istorică. Astfel, de exemplu, memorabilul eveniment de la 1784, în multe lucrări de istorie, chiar academice, în muzeele centrale și locale este prezentat, cu excepția doar a două lucrări, ca o răscoală țărănească, pentru cucerirea unor revendicări sociale, pentru ameliorarea înrobitorii situații a iobagilor români, când, în realitate, ea a fost o adevărată REVOLUȚIE NAȚIONALĂ A ROMÂNILOR, pentru răsturnarea sistemului social-politic aristocratic din Transilvania, pentru înlăturarea dominației grofilor și baronilor unguri asupra românilor. Nu s-a ținut cont de punctele înscrise în ultimatumul lui Horea, care reflectă și precizează clar acest obiectiv vizând înlăturarea vechilor privilegii aristocratice ungurești, și reintroducerea administrației românești, de transformare a Transilvaniei și din punct de vedere politic, într-o adevărată țară românească. Ba mai mult. Prin trimiterea de emisari speciali – după cum se consemnează în unele documente – la frații lui din Țara Românească a Munteniei și în Țara Moldovei, Horea viza refacerea Daciei străbune.

Horea a luptat și s-a jertfit în numele românilor obidiți și subjugăți pe propriul lor pământ strămoșesc de către grofimea

maghiară. Că Horea a conceput și înfăptuit o „adevărată revoluție românească” rezultă și dintr-o gravură contemporană, în care s-a înscris strigătul lui din momentul în care călăul a început strivirea, martirica strivire cu roata: „Mor pentru națiune!” El este crăișorul românilor, Rex Daciae.

Luptând pentru o răsturnare a stărilor social-politice nedrepte din Marele Principat românesc al Transilvaniei, după cum îl numise împărăteasa Maria Tereza, încorporat Imperiului Habsburgic, românii, sub conducerea lui Horea, se dovedesc a fi și în anul 1784, ca de atâtea ori în istoria lor multimilenară, înainte mergătorii conștiinței ai luptei pentru obținerea libertății naționale și sociale în Europa, ale căror principii se vor afirma apoi și în Programul mării revoluții franceze, desfășurată la numai cinci ani după aceasta. În acest sens, merită să reproducem aprecierile poetului național Octavian Goga, care, răspunzând acelor străini care minimalizau până la ștergerea din catistifele istoriei a contribuției românilor carpatini, care în anumite împrejurări au jucat rolul de primă vioară europeană în lupta pentru întronarea principiilor de drept profund democratice: „Ciudată deștelenire de pasiune vindicativă a celor de jos, la 1784, avansând marea Revoluție care atunci pe malurile Senei, în mod teoretic, numai își ascutea săgețile. Continentul era,

desigur, năpădit de materie inflamabilă în acest timp. Nu se poate tăgădui nici o interdependență sufletească a celor obijduiți, dar nimeni nu poate spune că declanșarea din munții noștri ar fi avut vreo afinitate doctrinară cu dogmele liberatoare din Apus.

Totuși, enoriașii popei Crișan în conspirația lor, acolo în biserica de lemn din Mesteacăn, când au pus jurământul la poalele unui primitiv Crist bizantin, au accentuat credințe și lozinci pe care peste un deceniu numai le-au pus în circulație catechismele jacobine. De aceea, într-un examen riguros care ar avea în vedere evoluția de gândire a bătrânei Europe, - în universala primenire inaugurată de veacul al XVIII-lea, țăranul din Albac își are locul lui bine stabilit, loc de luminat precursor, în a cărui viziune însângerată, poate fără să știe el, s-au proiectat aspecte avansate din viforul cotropitor al umanității”.

Autorul primei monografii românești de cercetare istorică profundă, în care s-a scris despre evenimentul istoric care a răscolit Europa, Nicolae Densușianu, recunoaște că „*revoluțiunea se născuse ce e drept sub asprimea regimului feudal și politic din Transilvania și ea țintea, între altele, la desființarea privilegiilor nobiliare. Dar adevărata tendință a revoluțiunii – remarcă el – era lupta supusului în contra cuceritorului, lupta pentru recucerirea libertății naționale*” a românilor. „*În linia a doua, revoluțiunea română – zice Densușianu – ca toate revoluțiile făcute de popor, avea și un caracter social*”. Iar într-un alt loc al lucrării sale, N. Densușianu sublinia: „*La 1784, ideile erau mult mai radicale și mai progresiste. Țăranul român lupta de astă dată pentru două lucruri: pentru libertate și naționalitate; pentru eliberarea din jugul sclaviei feudale; pentru naționalitate, în contra sclaviei politice*”.

În acest sens, în Ultimatumul românilor răsculați, conduși de Horea, Cloșca și Crișan, se preciza cu claritate:

„...Solia sus-scrisului conducător al lor numit Horea și a poporului său de rând e acesta:

1. Ca nobilul comitat și toți posesorii săi să depună jurământ pe cruce, cu toate odraslele lor.

2. Ca nobilimea mai mult să nu fie, ci fiecare unde poate primi o slujbă crăiască, din aceea să trăiască.

3. Ca nobilii posesori să părăsească pentru totdeauna moșiile nobiliare.

4. Ca și ei să fie plătitori de dare tot așa ca și poporul contribuabil de rând.

5. Ca pământurile nobiliare să se împartă între poporul de rând potrivit poruncii împăratului, ce va urma.

6. Dacă măria ta și onorata nobilă Tablă împreună cu nobilii posesori ar sta pe acestea, făgăduiesc pace, în semnul căreia cer să se ridice atât pe cetate, cât și pe capetele orașului și pe alte locuri, pe prăjini cât mai lungi, steaguri albe“.

Se știe foarte bine, că în Principatul transilvan, puterea politică și economică era preponderent în mâinile grofilor și baronilor unguri venetici, care-i țineau pe românii băștinași într-o grea situație social-politică.

Realitatea crudă a acestei groaznice exploatare feudale rezultă din conscripțiile urbariale întreprinse pe tot teritoriul Transilvaniei, începând din toamna anului 1785. „Noi, iobagii grofului Bethlen Gergely (din comuna Crișeni, județul Sălaj) – se menționa într-un astfel de recensământ – slujba de an fără de ruptură facem, așa cum că de am face seama la toată săptămâna ar ieși patru zile de slujbă și fără de aceasta dăm: zece ouă, o găină și torceam patru fonți de cânepă, care slujbă și datorie s-au adus înlăuntru de când suntem sub mâna grofului...“

Iobagii din comuna Mesesenii de Sus (jud. Sălaj) de pe feuda văduvei Szentmarjai Nuszló, unde rânduielile iobăgești nu se stabiliseră concret declarau: „... Iarna, în toată săptămâna, acar (atât) cu boii, acar cu palme, trei zile slujesc, dar vara câte trei-patru și cinci zile o slujesc într-o săptămână, iară atâta ne mână (obligă); încă cu patru boi pe vremea aratului și de purtatului cu doi oameni (ne) mână; care n-are ce merge cu doi oameni, au cu muiere lui merge, au cu bani caută să-și bage soldoș (zilier). Unde și drumurile făcute, când cu boii, când cu calul, când la

Letske, când la Palos, când la M. Vásárhely (Tg. Mureș), unde, când o săptămână, când trei, când patru săptămâni, au trebuit apoi câte două-trei zile au îngăduit (și) iar ne-a dat de lucru. A da seama slujbii nu știm, atâta ne mână. Fără de aceasta, o găină, 3 ouă, 5 fonți de fine dăm; iarăși 5 fonți de lână torc, pe care I-am țesut-o pe rând, gata înălbită în piua o dăm înlăuntru, care nu se socotește la rândul slujbei...“

Centralizându-se *obligățiile iobăgești pe un singur an* ale țăranilor din satele aparținând comunei Periceu (jud. Sălaj), acestea se ridicau la „56.660 de ouă, 659 găini, 1.334 fonți de fir tors, în afară de daturi, none și zeciuiele“, plus 4 zile pe săptămână lucrate gratis pe moșia nobilului.

Un alt exemplu, deosebit de edificator pentru situația grea a iobăgimii este cel privitor la cele 22 de sate din județul Alba, care, conform aceluși 53.982 de zile de lucru cu atelajele de 2 sau 4 boi și 184.546 zile de lucru cu palma, ceea ce echivalează cu 510 ani de robotă cu palma și 148 de ani cu carul. În plus, iobagii mai erau datori să plătească fiscului obligațiile bănești, proviziile pentru întreținerea armatei austriece, deseale încartiruirii militare, apoi a noua parte din produse pentru biserica claselor dominante; cărăușia, lucrul la drumuri și cetăți, precum și abuzurile nenumărate ale funcționarilor străini.

Asemenea abuzuri și silnicii, poverile și asupririle săvârșite de nobilii unguri față de iobagii români ardeleni, au fost înfățișate în mod impresionant de către unul din conducătorii revoluției române de la 1784, Crișan, atunci când a fost interogat cu privire la cauzele care au determinat țăranimea română să se ridice la luptă: „Domnii (grofii și baronii unguri) ne-au împovărat cu slujbe tot mai grele: unii au luat de la noi tot grâul și alte bucate și pe lângă aceea dijma de la toți, încât numai apa nu avem să o plătim“. Colacii, vedrele de vin, găinile, porcii, cofele cu unt și altele erau pretinse țăranilor de două ori pe an, la Crăciun și la Paști. „Mai departe trebuie să facem pe fiecare săptămână câte 4 zile de lucru: domnii ne sileau să le aducem lemne chiar și la sfânta noastră zi de Crăciun, zicând că ce le pasă lor de sărbătorile noastre. Femeile și copiii erau siliți să facă slujbe la curte: să toarcă, să țese, să îngrijească animalele

și alte multe. Când murea vreun iobag cu oarecare stare, văduva era închisă pentru a mărturisii averea rămasă, care apoi, era luată, iar ea, împreună cu copiii, lăsată pe drumuri să-și câștige pâinea de toate zilele cum va putea și unde va putea“.

Datorită acestor cumplite obligații iobăgești și a altor numeroase abuzuri, țăranii, în multele lor jalbe, arătau că „pentru muncile proprii nu le mai rămâne timp, că femeile nu se pot îngriji de treburile casei, de copii, de soți, deoarece sunt reținute întreaga săptămână la «curte», unde spală lână și cânepă, îngrijesc de păsări, fac fuioare și țesături“ etc. etc., încheind jalnica lor plângere cu exclamarea „*nu mai avem timp nici pentru mântuirea sufletelor*“.

Starea iobagilor transilvăneni, ce apăreau în ochii contemporanilor în culorile cele mai negre, a fost descrisă de numeroși călători străini. Astfel, un german nota în impresiile sale: „*În general, țăranul nesupus sau iobagul transilvan, în ceea ce privește starea lui e cel mai nenorocit țăran ce se poate afla oriunde pe lume... Un adevărat sclav al domnului său... Trebuie să se istovească ca o vită... Împovărară și apăsarea acestor supuși din partea domnilor sunt nesfârșite și excesele săvârșite contra lor de necrezut*“. „*Ei, nobilii – aprecia istoricul saș Johann Tröster – stăpânii pământului, stăpâneau și pe iobagii români din neam în neam, din copii în copii, ca pe o proprietate particulară, într-un mod semipăgân, semibarbar, putându-i să-i vândă cu nevastă și copii, oricui voiau*“.

Până și împăratul imperiului habsburgic, Iosif al II-lea, după o vizită făcută în Transilvania, este nevoit să înfiereze purtarea barbară, diabolică a grofilor și baronilor unguri față de românii asupriți: „*Acești bieți supuși valachi, care incontestabil sunt cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori din Transilvania, sunt, totuși, așa de chinuți și copleșiți de nedreptăți din partea tuturor, fie unguri, fie sași, încât trebuie să recunoaștem că soarta lor este cu totul vrednică de milă și este de mirare că mai există atâția oameni dintre aceștia și că nu au fugit... iobagul este un sclav al domnului său... el trebuie să servească după plac... unde și cum vrea stăpânul său*“.

(Continuare din pagina 19)

Diogenes Laertios, Viețile, doctrinele și cugetările filozofilor noștri.

A trăit în prima jumătate a sec. III e.n. și a scris o colecție de epigrame și o istorie a filozofilor de seamă, în care pomenește și nume de filozofi originari din cetățile pontice, Callatis.

I, I, 1. Unii autori afirmă că studiul filozofiei a început la popoarele străine.

Ei susțin că perșii au avut magi, babilonienii și asirienii pe chaldei și indienii pe gimnosofiți, iar celții și gothii pe așa-numiții druizi sau semnotheos, după cum afirmă Aristotel în lucrarea *Despre magie* și Sotion în cartea a douăzeci și treia a scrierii sale *Succesiunile filozofilor*.

De asemenea, ei spun că Mochos a fost fenician, Zamolxis trac, iar Atlas libian. Egiptenii cred că Hefaistos a fost fiul lui Neilos, că el a început filozofia, reprezentanții ei de frunte fiind preoții și profeții.

Porphyrios, Viața lui Pitagora

A fost unul dintre cei mai învățați filozofi ai vremii sale.

El s-a născut în orașul Tyr, a trăit un timp la Atena și Roma (232-304) pentru ca să se stabilească în Sicilia. Porphyrios a fost adept al lui Plotin și mare adversar al creștinismului. Din vasta lui operă s-a păstrat puțin.

14. „[Pythagoras] mai avea și un alt adolescent, pe care-l dobândise în Tracia, numit Zamolxis, deoarece - la naștere - i se aruncase deasupra o piele de urs. Tracii numesc pielea „zalmos“.

Îndrăgindu-l, Pythagoras l-a învățat să cerceteze fenomenele cerești și [să se priceapă] la sacrificii și la alte ceremonii în cinstea zeilor.

Unii spun că el este numit și Thales, iar barbarii îl adoră ca pe Heracles.

15. Dionysophanes afirmă că el a fost sclavul lui Pythagoras, că a căzut în mâinile hoților și a fost tatuat când s-a făcut răscoala împotriva lui Pythagoras, care a fugit, și că și-a legat fața din pricina tatuajului.

Unii mai spun că numele de Zamolxis înseamnă „bărbat străin“.

Iamblichos, Viața lui Pitagora

S-a născut pe la 283 la Chalcis și a murit pe la anul 333.

A fost principalul reprezentant al teoriei

neoplatoniciene despre demoni, exercitând o puternică influență atât asupra Academiei neoplatoniciene de la Florența, cât și asupra ocultismului modern.

XXX, (173) Căci Zamolxis, de origine trac, fost sclav și discipol al lui Pitagora, după ce a fost eliberat s-a întors la geți, le-a întocmit legile cum am arătat la început și a îndemnat la barbație??? prin concetățenii săi, convingându-i că sufletul este nemuritor.

Chiar și acum gelatii??? toți și talii??? Și mulți dintre barbari învață pe copiii lor că nu este cu puțință ca sufletul să piară, ci că el continuă să existe; și că nu trebuie să se teamă de moarte, ci să se înfrunte cu vitejie primejdiile. Și pentru că a învățat pe geți aceste lucruri și le-a scris legile, este socotit la drept cel mai mare dintre zei.

Enea din Gaza, Teofrast

Enea din Gaza a trăit la sfârșitul sec. al V-lea și la începutul sec. al VI-lea. De la el a rămas un dialog intitulat Teofrast și 25 de scrisori adresate prietenilor și elevilor săi.

P.G.LXXXV, 940 Locuiesc în Tracia, pe lângă fluviul Istru, geții, care socotesc ca unic zeu pe servitorul lui Pitagora (Zamolxis). Acesta a fost fugar și a profesat filozofia stăpânului său.

Geții sugrumă pe cei mai frumoși și mai buni dintre ei și îi fac astfel nemuritori, după părerea lor.

Hesychios din Alexandria, Culegere alfabetică de cuvinte de tot felul.

A trăit probabil în sec. al V-lea și este autorul celui mai bogat Lexicon care ni s-a păstrat din antichitate.

Opera sa cuprinde, în ordine alfabetică, termeni rari și proverbe întrebuițate de autorii clasici. Lexiconul lui Hesychios are diferite glose etnice, printre care scitice și trace.

Zamolxis. Despre acesta Herodot ne spune că grecii care locuiesc în jurul Pontului afirmă că a fost sclavul lui Pitagora, că apoi a fost eliberat și s-a înapoiat cu corabia în ținuturile sale de baștină, unde a propagat învățături despre un trai mai înțelept decât cel al grecilor.

A adus cu sine fruntași atenieni și i-a primit cât se poate de bine, spunând că nici el, nici discipolii săi nu vor muri. Alții susțin că [Zamolxis] era consacrat lui Cronos [nemuritor].

Iordanes, Getica

A trăit în sec. VI e.n. și este originar din Moesia. A redactat două lucrări, *Cronica universală* și *Istoria goșilor*; care conține informații pentru istoria goșilor (geți), slavilor și populației romanizate din sud-estul Europei.

39. ...În cel de-al doilea lăcaș al lor, adică în Dacia, Tracia și Moesia, goții au avut drept rege pe Zamolxe, despre care cei mai mulți scriitori de anale ne spun că a fost un filozof cu o erudiție de admirat. Căci și mai înainte au avut pe învățatul Zeuta, după aceea pe Deceneu și în al treilea rând pe Zamolxe, despre care am vorbit mai sus. Goții n-au fost deci lipsiți de oameni care să-i învețe filozofie.

40. De aceea, goții au fost întotdeauna superiori aproape tuturor barbarilor și aproape egali cu grecii, după cum relatează Dio, care a compus istoria și analele lor în limba greacă. El spune că aceia dintre ei care erau de neam s-au numit la început tarabostes, iar apoi pileati: dintre dâșșii se alegeau regii și preoții.

Și într-atât au fost de lăudați goții, încât se spune că la ei s-a născut Marte, pe care înțelepciunea poezilor l-a făcut zeu al războiului.

De aceea spune și Vergilius: „Neobositul părinte, care stăpânește câmpiile geților“.

41. Pe acest Marte, goții totdeauna l-au înduplecat printr-un cult sălbatec (căci victimele lui au fost prizonierii uciși), socotind că șeful războaielor trebuie împăcat prin vărsare de sânge omenesc.

Lui i se jertfeau primele prăzi, lui i se atârnavu pe triumghiurile arborilor prăzile de război cele dintâi și exista un simțământ religios adânc în comparație cu ceilalți zei, deoarece se părea că invocația spiritului său era ca aceea adresată unui părinte.

69. Ei socoteau ca noroc și câștig, drept unica lor dorință, îndeplinirea în orice chip al lucrurilor pe care le sfătuia îndrumătorul lor Deceneu, judecând că este folositor să realizeze aceasta.

El, observând înclinarea lor de a-l asculta în toate și că ei sunt din fire deștepți, i-a instruit în aproape toate ramurile filozofiei; căci era un maestru priceput în acest domeniu.

El i-a învățat etica, dezvoltându-i de obiceiurile lor barbare, i-a instruit în științele fizicii, făcându-i să trăiască conform legilor naturii; transcriind aceste legi, ele se

păstrează până astăzi, sub numele de *belagines*; i-a învățat logica, făcându-i superiori celorlalte popoare, în privința minții; dându-le un exemplu practic i-a îndemnat să petreacă viața în fapte bune; demonstrându-le teoria celor douăsprezece semne ale zodiacului.

Le-a arătat mersul planetelor și toate secretele astronomice și cum crește și scade orbita lunii și cu cât globul de foc al soarelui întrece măsura globului pământesc și le-a expus sub ce nume și sub ce semne cele trei sute și patruzeci și șase de stele trec în drumul lor cel repede de la răsărit până la apus spre a se apropia sau depărta de polul ceresc.

70. Vezi ce mare plăcere, ca niște oameni prea viteji să se îndeletnicească cu doctrinele filozofice, când mai aveau puțin timp liber după lupte.

Putem vedea pe unul cercetând poziția cerului, pe altul însușirile ierburilor și ale fructelor, pe acesta studiind descreșterea și scăderea lunii, pe celălalt observând eclipsele soarelui și cum, prin rotația cerului, (astrelor) care se grăbesc să atingă regiunea orientală sunt duse înapoi spre regiunea occidentală, odihnindu-se apoi după o regulă prestabilită.

71. Comunicând acestea și alte multe goșilor cu măiestrie, Deceneu a devenit în ochii lor o ființă miraculoasă, încât a condus nu numai pe oamenii de rând, dar chiar și pe regi.

Căci atunci a ales dintre ei pe bărbații cei mai de seamă și mai înțelepți pe care i-a învățat teologia, i-a sfătuit să cinstească anumite divinități și sanctuare făcându-i preoți și le-a dat numele de pileați, fiindcă, după cum cred, având capetele acoperite cu o tiară, pe care o numim cu un alt nume *pilleus*, ei făceau sacrificii;

72. Restul poporului a dat ordin să se numească *capillati*, nume pe care goții îl reamintesc până astăzi în cântecele lor, deoarece i-au dat o mare considerație.

73. Iar după moartea lui Deceneu, ei au avut aproape în aceeași venerație pe Comosicus, fiindcă era tot așa de iscusit.

Acesta era considerat la ei și ca rege și ca preot suprem și ca judecător, datorită priceperii sale, și împărțea poporului dreptate ca ultimă instanță. Părăsind și acesta viața, s-a urcat pe tron, ca rege al goșilor, Corilus care a condus timp de patruzeci de ani popoarele sale în Dacia.

Agathias, Istorii

S-a născut în Myrina (Asia Mică), a făcut studii juridice în Alexandria și Constantinopol și a devenit avocat. A scris numeroase epigrame, ce au constituit colecția Anthologia Palatina, și o operă istorică dedicată evenimentelor dintre anii 552-558.

Prefață, 3. Căci, după părerea mea, nu pentru coroană de măslin sau de pătrunjel se dezbrăcau în arenă învingătorii la jocurile olimpice..., ci pentru o glorie statornică și nepieritoare, pe care nu era cu puțință să o culegă astfel, decât dacă istoria îi făcea nemuritori, dar nu ca regele Zamolxis și aiureala getică, ci cu adevărat, într-un chip divin și nemuritor și singurul în care cele nemuritoare pot viețui în veci.

Leon Diaconul, Istoria

Originar din Caloe, Asia Mică, a luat parte la campania din anul 986 a împăratului Vasile al II-lea împotriva bulgarilor, a fost diacon și în jurul anului 992 a alcătuit o operă istorică, înfățișând evenimentele dintre anii 959 și 976, la care a fost martor ocular.

IX. 6... După căderea nopții, pe o lună plină, ieșiră în câmpie și își plânseră morții, apoi îi strânseră în fața împrejurimii și-i arseră pe ruguri, după ce jertfiră pentru ei, potrivit legii lor strămoșești, o mulțime de prizonieri, bărbați și femei.

Apoi organizară ceremonii funebre și înecară în Istru copii și cocoși, scufundându-i în apele fluviului. Se zice că ei cunosc și orgiile (p. 150) elenice, iar celor care mor le aduc, în felul elenilor, jertfe și libații; și le-au deprins fie de la Anaharsis și la Zamolxis, înțelepții lor,

fie de la tovarășii lui Ahile.

Suidas, Lexicon

Sub acest nume, ni s-a păstrat un dicționar de cuvinte și de materii alcătuit în a doua jumătate a sec. al X-lea, care completează informațiile rămase de la scriitorii antici.

II, 500. Zamolxis: a fost sclavul lui Pitagora, cum spune Herodot, în cartea a patra. Era scit. Întorcându-se (acasă) învăța că sufletul este nemuritor. Mnaseas arată că la geții Cronos era cinstit și numit Zamolxis. Helenicos în „Legiuirile barbare spune că (Zamolxis) a devenit grec și a arătat geților din Tracia ceremonii de inițiere în mistere și le-a mărturisit că el nu va muri și nici cei care sunt cu dânsul, ci vor avea parte de toate bunătățile“.

Spunând acestea și-a construit o locuință sub pământ. Apoi a dispărut dintr-o dată din mijlocul tracilor și își petrecea vremea în ea. Geții îl doreau. În al patrulea an a apărut din nou, iar tracia au căpătat deplină încredere în el.

Unii susțin că Zamolxis a fost sclavul lui Pitagora, fiul lui Mnesarchos din Samos și, după ce a fost eliberat, propăvăduia aceste învățături. Dar se pare că Zamolxis a trăit cu mult înainte de Pitagora. Cred în nemurire și terizii și crobizii și socotesc că cei morți se duc, cum spune Zamolxis, dar se vor întoarce din nou. Ei cred mereu că acestea sunt adevărate. Jertfesc și fac praznice, ca și cum mortul se va întoarce înapoi.

IV, 262. Pitagora din Samos....

Acestuia i-a fost sclav Zamolxis, căruia geții îi aduc jertfe ca lui Cronos.

VIZIONAȚI !!!

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE „DACIA TV“

PE CANALELE DE TELEVIZIUNE

QUEENSCANALUL 57 QPTv

– DUMINICĂ SEARĂ : 17-18 P.M.

– LUNI SEARA : 18.30 P.M.-19.30 P.M.

MANHATTAN CANALUL 34

– VINERI 11.00-1130.

Conținutul acestui program este pe gustul tuturor vârstelor și preferințelor: muzică ușoară, muzică populară, momente vesele, informații politice și economice din țară și comunitatea româno-americană.

Informații la telefon: (718) 361- 6451, e-mail : stefancelmareorg@aol.com

Studioul de televiziune „DACIA TV“ stă la dispoziția publicului pentru filmări și editări de casete video, la evenimente deosebite cum ar fi nunți, botezuri, aniversări.